

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

**WYNIKI FINANSOWE SPÓŁDZIELCZYCH KAS
OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH 2006–2010**

*FINANCIAL RESULTS OF THE CO-OPERATIVE
SAVINGS AND CREDIT UNIONS 2006–2010*

Opracowanie publikacji
GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
DEPARTAMENT STUDIÓW MAKROEKONOMICZNYCH I FINANSÓW

Preparation of the publication
CENTRAL STATISTICAL OFFICE
MACROECONOMICS STUDIES AND FINANCE DEPARTMENT

kierujący
supervisor

Mirosław Błażej
Dyrektor Departamentu Studiów
Makroekonomicznych i Finansów GUS
*Director of Macroeconomic Studies and Finance
Department CSO*

Autor opracowania
Author

Magdalena Mądra

aneks statystyczny
statistical appendix

Kinga Banaszek
Marzena Dąbrowska
Agnieszka Nowińska

Okladka
Cover

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISSN: 2084-0462

Publikacja dostępna na CD oraz na stronie internetowej
Publication available on CD and website

<http://www.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Główny Urząd Statystyczny przekazuje Państwu pierwsze wydanie publikacji „*Wyniki finansowe Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych 2006-2010*”. Głównym jej celem jest przedstawienie informacji dotyczących działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w Polsce w ostatnich 5-ciu latach. Zaprezentowane dane pozwalają na kompleksową analizę rozwoju systemu Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych oraz ich wyników finansowych.

Informacje wykorzystane w publikacji pozyskano z systemu informatycznego Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.

Opracowanie składa się z: uwag metodycznych wraz z podstawowymi definicjami, opisem historii powstania i rozwoju działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, omówienia znaczenia i roli unii kredytowych w mikrofinansowaniu na świecie i w Europie, części obejmującej zagadnienia rynku finansowego w Polsce oraz analizy przedstawiającej sytuację finansową SKOK-ów w latach 2006-2010. W części tabelarycznej (Aneks Statystyczny) zawarte zostały informacje pozyskane z bilansu, rachunku zysków i strat, oraz danych ogólnych o SKOK-ach, ujmujących w sposób ilościowy i wartościowy informacje o depozytach, kredytach udzielonych członkom przez SKOK-i w odniesieniu do sumy bilansowej, liczby zrzeszonych członków oraz wyniku finansowego.

Przekazując do Państwa ręką publikację „*Wyniki finansowe Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych 2006-2010*” prosimy o wszelkie uwagi i sugestie, które stanowić będą cenne wskazówki, dla kształtowania i wzbogacenia treści kolejnych wydań tej publikacji.

Dyrektor
Departamentu Studiów
Makroekonomicznych i Finansów

Mirosław Błazej

Warszawa, listopad 2011 r.

PREFACE

The Central Statistical Office of Poland presents the first edition of "Financial Results of Co-operating Savings and Credit Unions 2006-2010". The main aim of this publication is to present the activity of co-operating savings and credit unions in Poland for the past 5 years. Data presented allows for advanced analysis of their development and financial results.

Data was acquired from the information system of the National Co-operative Savings and Credit Union.

This publication includes: methodical notes, together with basic definitions; a brief history of birth and development of co-operating savings and credit unions; discussion about their role in microfinancing in Europe and around the world; an analysis of Polish unions from the financial market perspective and a more detailed analysis of their financial results for the years 2006-2010. Statistical appendix presents data from profit and loss accounts and also from general data showing deposits and credits in relation to total assets, to the amount of members and financial results.

Any comments and suggestions are very welcomed and will constitute a valuable input for subsequent releases of this publication.

*Director of Macroeconomic Studies and
Finance Department*

Mirosław Błażej

Warsaw, November 2011

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	Strona <i>Page</i>
Przedmowa <i>Preface</i>	4
Uwagi metodyczne <i>Methodical notes</i>	6
I. Historia i rozwój spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych <i>The History and Development of Co-operative Savings and Credit Unions</i>	10
I.1. Geneza <i>The Origin</i>	10
I.2. Prekursorzy spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych <i>Precursors of Co-operative Savings and Credit Unions</i>	10
I.3. System finansowy spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych <i>Financial system of Co-operative Savings and Credit Unions</i>	12
I.4. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe a działalność banków <i>Co-operative Savings and Credit Unions versus bank performance</i>	17
II. Globalny i europejski rynek unii kredytowych <i>The Global and European Credit Unions market</i>	18
III. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe na rynku finansowym w Polsce <i>The Co-operative Savings and Credit Unions on the financial market in Poland</i>	26
IV. Wyniki finansowe spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w latach 2006-2010 <i>Financial results of the Co-operative Savings and Credit Unions 2006-2010</i>	30
Podsumowanie <i>Conclusions</i>	50
Bibliografia <i>Bibliography</i>	51
Aneks Statystyczny – wybrane tablice <i>Statistical Appendix – selected tables</i>	52
Aneks Statystyczny dostępny w wersji elektronicznej w formacie XLS <i>Statistical Appendix (available only in the electronic version in XLS format)</i>	64

UWAGI METODYCZNE *METHODICAL NOTES*

1. W związku z elektronicznym zaokrągleniem liczb, w tablicach mogą występować niewielkie odchylenia sumy składników od podanych wielkości ogółem.
2. Prezentowane w tablicach dane i wyniki finansowe dotyczą spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych prowadzących działalność operacyjną, nie zawierają danych Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.

Słowniczek wybranych pojęć:

W słowniczku zamieszczono definicje specyficznych dla SKOK terminów wykorzystywanych w publikacji. Szerszy zakres definicji pojęć dostępny jest na stronie internetowej GUS w zakładce „Pojęcia stosowane w badaniach statystycznych statystyki publicznej”: http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=LST-POJ1.htm

Chwilówka – pożyczka gotówkowa o terminie spłaty do 30 dni, udzielona w formie pieniężnej (gotówka), którą pożyczkobiorca może swobodnie dysponować.

Członkowie pełnoprawni – osoby fizyczne połączone więzią o charakterze zawodowym lub organizacyjnym, a w szczególności: pracownicy zatrudnieni w zakładzie pracy lub kilku zakładach, należący do tej samej organizacji społecznej lub zawodowej i byli pracownicy (emeryci i renciści).

Depozyt (lokata) – walory pieniężne powierzone przez klientów (członków SKOK i Kasę Krajową) na czas oznaczony (wkład terminowy) lub nieoznaczony (wkład a'vista) płatny na żądanie za wynagrodzeniem.

Fundusz oszczędnościowo-kredytowy – pozostaje w dyspozycji (SKOK) i powstaje z obowiązkowych comiesięcznych odpisów (wkładów członkowskich) gromadzonych przez członków oraz środków pieniężnych uzyskanych od Kasy Krajowej i jest przeznaczony głównie na udzielanie pożyczek i kredytów. Po zamknięciu bilansu (zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie), połowa wkładów z oprocentowaniem podlega zwrotowi członkom SKOK.

Fundusz stabilizacyjny – fundusz tworzony z wkładów wnoszonych przez SKOK w wysokości co najmniej 1,0% ich aktywów do Kasy Krajowej i ma na celu zapewnienie stabilności finansowej kasy i bezpieczeństwa zgromadzonych oszczędności (na programy naprawcze).

Spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa (SKOK) – Niezarobkowa instytucja finansowa (spółdzielnia) świadcząca usługi wyłącznie dla swoich członków (osób fizycznych połączonych

więzią o charakterze zawodowym lub organizacyjnym) w zakresie udzielania pożyczek i kredytów, przyjmowania depozytów oraz prowadzenia rozliczeń finansowych.

Kasa jednozakładowa “SKOK” – spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadząca działalność operacyjną na terenie jednego zakładu pracy lub na terenie jednej instytucji sfery budżetowej.

Kasa wielozakładowa “SKOK” – spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadząca działalność operacyjną na terenie kilku zakładów różnych branż, zakładu macierzystego i zakładów współpracujących, kooperujących, wchodzących w skład spółki.

Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa “KSKOK” – centralna instytucja (jednostka nadrzędna) reprezentująca polski ruch spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, świadcząca usługi organizacyjne, techniczne i finansowe.

Podział zysku – uprawnienie walnego zgromadzenia członków SKOK lub innego organu statutowego do przeznaczenia zysku netto na potrzeby rozwojowe kasy, konsumpcyjne członków i cele społeczne.

Pożyczka – przez umowę pożyczki pożyczkodawca (SKOK) zobowiązuje się przenieść na własność pożyczkobiorcy określoną sumę pieniędzy, a pożyczkobiorca zobowiązuje się zwrócić tę samą sumę za wynagrodzeniem.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych SKOK (Tuw SKOK) – towarzystwo ubezpieczające swoich członków na zasadzie wzajemności. Uzyskanie członkostwa musi być związane z zawarciem umowy ubezpieczenia. Działalność towarzystwa musi być rentowna, ale nie nastawiona na osiągnięcie zysku.

Wskaźnik zasięgu działalności (wskaźnik penetracji rynku) unii kredytowych jest obliczany przez WOCCU jako relacja liczby członków do liczby osób aktywnych ekonomicznie w populacji w przedziale wiekowym 15-64 lata.

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania – roszczenia osób trzecich i członków wobec aktywów kasy (SKOK). Przyjmują postać depozytów oszczędnościowych o charakterze długoterminowym (okres spłaty dłuższy niż rok), krótkoterminowym (okres spłaty nie dłuższy niż rok), kredytów bankowych i z Kasy Krajowej, zobowiązań z usług, zobowiązań podatkowych, zobowiązań z tytułu wynagrodzeń, wskutek udzielonych gwarancji, zobowiązań wekslowych i podatkowych.

WSKAŹNIKI:

Wskaźnik płynności finansowej I stopnia – relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

Wskaźnik płynności finansowej II stopnia – relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

Wskaźnik poziomu kosztów – jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto – relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności.

Wskaźnik rentowności obrotu netto – relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

Wskaźnik rentowności aktywów ogółem (ROA) – relacja wyniku finansowego netto do średniej wartości aktywów netto z końca roku poprzedniego i na koniec roku bieżącego.

VOCABULARY:

30 day loan – *cash loan with 30 days of repayment term, distributed in cash, freely ordered by the loan-taker.*

Rightful members – *natural persons, related professionally or by organization, in particular: employees (or former employees with a status of pensioners) of one or more companies, who are members of the same social or professional organization.*

Deposit – *cash value which is entrusted by customers (members and Nation Union Fund) for specific time (deposit account) or no-fixed (deposit a’vista) available on demand with a suitable remuneration.*

Savings and Credit Fund – *managed by the Union Fund, arises from compulsory monthly deductions (member’s contribution) accumulated by members and from National Union Fund funds. They are earmarked for loan and credit activity. After striking the balance is conducted (and accepted by the general meeting) half of the contribution with added interest is subject to return.*

Stabilization fund – *created from member’s contribution by renunciation of the unit funds (at least 1,0% of their assets) to National Fund. The aim is to secure the financial stabilization of funds and safety of collected saving (repair programs).*

Co-operative Savings and Credit Union – *Co-operative savings and credit unions are non-profit financial institutions (co-operatives), which render services only to their members (natural persons connected professionally or organizationally) by providing loans and credits, receiving deposits and making financial settlements.*

Single-company Union “SKOK” – Co-operative Savings and Credit Fund operating within a single company or public institution.

Multi-company Union “SKOK” – Co-operative Savings and Credit Fund operating in many companies in different business trades, in parent company, subsidiaries and co-operating companies.

National Co-operative Savings and Credit Union “KSKOK” – central institution representing polish Co-operative Savings and Credit Unit Unions, providing managerial, financial and technical services.

Income division – entitlement of general members meeting or other statute authority to divide net income for development purposes of Unit Fund, consumption and social purposes.

Loan – money which has been lent according to loan agreement, in borrower’s possession, in fixed cash value. Loan-taker is obliged to repay equal value of cash with interest.

Mutual Insurance Company (TUW SKOK) – a company that insures its members on a mutual basis. Acquiring membership has to be connected with conclusion of insurance agreement. The mutual insurance company should be profitable, but not profit oriented.

Penetration rate – is calculated by dividing the total number of reported credit union members by the economically active population.

Liabilities and reserves for liabilities – obligations resulting from claims of a third party or member of Union Fund against assets of the Fund. They take a form of deposits with long maturity (exceeding one year), short maturity (shorter than one year) and bank and National Fund liabilities

RATIOS:

Financial liquidity ratio I degree – expressed as a percentage ratio of short-term investments to current liabilities.

Liquidity financial ratio II degree – expressed as a percentage ratio of short-term investment and short-term liabilities to current liabilities.

Cost level indicator – relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity.

Turnover profitability ratio, gross – the relation of gross financial results to total operating profit.

Turnover profitability ratio, net – the relation of net financial results to total operating profit.

Rate of return on assets (ROA) – the relation of net financial result to the average net assets at the end and at beginning of current account year.

I. HISTORIA I ROZWÓJ SPÓŁDZIELCZYCH KAS OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH

I.1. Geneza

Już w czasach starożytnych ludzie organizowali się, by łatwiej uzyskać wsparcie finansowe w trudnych chwilach. Taki cel miały fundusze zapomogowe gromadzone przez egipskich kamieniarzy, rzemieślników i kupców; w średniowieczu wykorzystywane były dla przewycięzania skutków kryzysowych sytuacji w życiu zawodowym i osobistym członków cechów i gildii. W miarę rozwoju stosunków towarowo-pięniężnych instytucje te ulegały marginalizacji, a ich funkcje przejmowały bardziej nowoczesne instytucje finansowe. W ten sposób narodził się współczesny ruch spółdzielczy, który obecnie stanowi istotny element funkcjonowania ekonomii społecznej, gdzie priorytetem jest zaspokojenie potrzeb, a nie osiąganie nadwyżki finansowej¹. Oryginalna misja spółdzielni kredytowych nawiązywała do zaspokajania potrzeb ludności o niskich dochodach, a nie wypracowywania zysku dla właścicieli.

Działalność i rozwój spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych są przykładami godzenia zasad ekonomii społecznej z wymogami efektywnego zarządzania zasobami finansowymi. Instytucje te, w porównaniu z bankami komercyjnymi – dysponują niewielkim kapitałem i pomimo dynamicznego rozwoju, funkcjonują głównie na niszowych obszarach usług finansowych, odgrywając istotną rolę w świadczeniu usług finansowych głównie na rzecz społeczności lokalnych.

I.2. Prekursorzy spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

Prekursorem spółdzielczości finansowej w Europie Zachodniej w XIX wieku był Herman Schultze z Delitzsch, który w 1850 r. w Eilenburgu założył pierwszą kasę spółdzielczą (pożyczkowo-oszczędnościową). Zadaniem jej było zwalczanie biedy wśród robotników, rzemieślników i chłopów. Kolejnym prekursorem był Friedrich Wilhelm Raiffeisen, który założył w Anhausen w 1864 r. pożyczkową spółdzielnię samopomocy w sytuacjach wyjątkowych, nazwaną później kasą Raiffeisena². Instytucje zakładane przez Raiffeisena kierowały się w działaniu ideą samopomocy, samozarządzania i demokracji ekonomicznej.

Polska spółdzielczość kredytowa w XIX wieku była tworzona na wzór instytucji finansowych zakładanych przez W. Raiffeisena oraz F. Schulzego. Na wzór tych kas w Wielkopolsce

¹ Ossowski J., *Jalmużna i kredyt*, Biblioteka Kwartalnika Naukowego „Pieniądze i Więź” Fundacja na rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2003.

² *Historia myśli spółdzielczej do 1939 r.*, Żurawski S., Warszawa, 1975.

powstawały banki ludowe tworzone przez księdza Wawrzyniaka, na Podolu kasy włościańskie zakładane przez M. Darowską, a w Galicji powstały kasy Stefczyka. Pozytywnym skutkiem funkcjonowania tych instytucji finansowych była poprawa warunków kredytowania.

W 1890 r. rozpoczęła swoją działalność pierwsza instytucja oszczędnościowo-pożyczkowa, a wkrótce potem powstała cała sieć takich placówek, zwana kasami Stefczyka. Dalszy rozwój działalności kas kredytowych nastąpił po I wojnie światowej głównie na terenach rolniczych³. W latach międzywojennych istniało w Polsce prawie 3500 tych kas, do których należało około 1,5 mln ludzi⁴. Członkami tych kas byli przeważnie rolnicy.

Do rozwoju spółdzielczości w Polsce przyczyniło się uchwalenie ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. W okresie międzywojennym polska spółdzielczość kredytowa działała bardzo dynamicznie, natomiast jej dalszy rozwój powstrzymała II wojna światowa⁵. Po II wojnie światowej spółdzielczość kwalifikowano jako formę własności uspołecznionej, dzięki czemu spółdzielnie pożyczkowe odbudowano, nadając im w latach 50-tych XX-tego wieku status kas gminnych. Przekształcono je później w spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe, które od 1975 r. zyskały status banków spółdzielczych.

W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku odżyła idea odtworzenia spółdzielczych *parabanków*, znanych na świecie pod nazwą unii kredytowych. Wzorując się na doświadczeniach ruchu spółdzielczego, na podstawie funkcjonującego ustawodawstwa o związkach zawodowych, stworzone zostały kasy zapomogowo-pożyczkowe dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy. Pierwsza kasa w tym okresie zaczęła działać w 1992 r. w elektrociepłowni w Gdańsku. Brak regulacji prawnych ograniczał tworzenie kas wyłącznie do sfery zakładów pracy, do których zastosowanie miała ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze⁶ i ustawa o związkach zawodowych z dnia 8 października 1982 r.⁷

Na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. nr 1 z 1996 r.) część zakładowych kas zapomogowo-pożyczkowych przekształciła się w spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Ustawa ta stała się fundamentem funkcjonowania SKOK-ów, zaliczając je do spółdzielni finansowych, które należały do swoich członków i które łączyło wspólne oszczędzanie i pożyczanie sobie pieniędzy w ramach

³ Jedliński A., *Historia i perspektywy normatywnej regulacji działalności spółdzielczych kas Oszczędnościowo-kredytowych*. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – charakterystyka, rozwój, otoczenie. Kwartalnik naukowy „Pieniądze i Więź”, Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2007, s. 159.

⁴ *Historia myśli spółdzielczej do 1939 r.*, Żurawski S., Warszawa, 1975.

⁵ Szafrńska M., *Zachowania rolników indywidualnych na rynku usług finansowych oferowanych przez Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe*, Roczniki Naukowe SERiA 2005, zeszyt 3, Warszawa, s. 162-163.

⁶ Dz. U. 1982 Nr 30, poz. 210, tekst ujednolicony Dz. U. 2003 Nr 188, poz. 1848.

⁷ Dz. U. 1982 Nr 32, poz. 216.

kasy. Przepisy regulujące zasady tworzenia, organizacji i działalności kas zostały zawarte nie tylko w ustawie o SKOK-ach, ale również w Prawie Spółdzielczym w 1995 r. (Dz. U. 1995 Nr 54, poz. 288) oraz statucie SKOK⁸.

Proces rozwoju spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych można podzielić na trzy etapy:

I etap – zakładowy charakter SKOK w latach 1992-1995,

II etap – powstanie środowiskowych SKOK w latach 1995-1997,

III etap – rozwój grup członkowskich i konsolidacja kas od 1997 r.⁹.

Wraz z wejściem ustawy w życie zaczęły powstawać wielośrodowiskowe SKOK. Dalszy proces konsolidacji SKOK po 1997 r. wynikał z konieczności dywersyfikacji grup członkowskich, poprawy efektywności gospodarki finansowej kas oraz budowania stabilności finansowej.

W rozwoju działalności pierwszych kas w Polsce znaczącą rolę odegrało poparcie unii kredytowych krajów zachodnich, które polegało na przekazaniu doświadczeń i szkoleniu pierwszej grupy inicjatorów i działaczy SKOK. Rozwój SKOK w Polsce wspierała również Światowa Rada Związków Kredytowych (WOCCU), Amerykańska Agencja Rozwoju Międzynarodowego oraz Unie Kredytowe CUNA Mutual (*Credit Unions National Association*, USA).

I.3. System finansowy spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W Polsce celem spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych jest:

- gromadzenie środków pieniężnych wyłącznie swoich członków,
- udzielanie im pożyczek i kredytów,
- przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych,
- pośredniczenie przy zawieraniu umów ubezpieczenia¹⁰.

Instytucje te w swoim założeniu nie prowadzą działalności zarobkowej, ponieważ działają na rzecz zrzeszonych w nich członków. Zgodnie z ustawą o SKOK¹¹ instytucje te świadczą usługi dla członków czyli osób fizycznych połączonych więzią o charakterze zawodowym lub

⁸ Wnuczek M., *Specyfika działalności kasy oszczędnościowo-kredytowej im. F. Stefczyka w polskim systemie bankowym*, Wydawnictwo Promotor, Warszawa 2009, s. 33.

⁹ Warzyńczyk-Nathali E., Piasecka-Janowicz B., *Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – historia i perspektywy*. Prawne i ekonomiczne problemy funkcjonowania spółdzielczości finansowej na przełomie lat XX i XXI wieku, Wydawnictwo WSEiP w Kielcach, Kielce 2011, s. 82.

¹⁰ na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 59, poz. 344, z 1993 r. Nr 5, poz. 21 i Nr 44, poz. 201, z 1994 r. Nr 4, poz. 17 i Nr 121, poz. 591 oraz z 1995 r. Nr 96, poz. 478 i Nr 118, poz. 574).

¹¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. 1996 Nr 1, poz. 2).

organizacyjnym. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe nie są bankami, a spółdzielniami osób fizycznych, w tym również osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek.

Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe można utożsamiać z grupą ludzi, która jest złączona więzią poprzez miejsce pracy lub przynależność do tego samego stowarzyszenia społecznego bądź zawodowego, wspólnie oszczędza oraz pożyczka sobie pieniądze. Ograniczenie w ten sposób członkostwa w kasie do osób połączonych określoną więzią jest uzasadnione celem zmniejszenia kosztów badania zdolności kredytowej osób ubiegających się o kredyt i minimalizacji ryzyka kredytowego. SKOK-i mają charakter otwarty, osoby przystępujące do kas, oprócz wpisowego, muszą wykupić co najmniej jeden udział oraz wnieść wkład członkowski. Środki pieniężne ulokowane przez członków trafiają na indywidualne konta składkowe.

SKOK-i wraz z powiązanimi z nimi instytucjami tworzą system polskich związków kredytowych, który ma dwuszczeblową strukturę organizacyjną. Pierwszy szczebel tworzy instytucja o charakterze centralnym – Krajowa Spółdzielnia Kas Oszczędnościowo-Kredytowych (KSKOK¹²), a drugi poziom składa się z lokalnych spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Kasa Krajowa ma formę spółdzielni, której członkami są poszczególne SKOK-i.

Celem działalności Kasy Krajowej jest zapewnienie stabilności finansowej SKOK-ów, sprawowanie nadzoru nad kasami pod kątem bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działalności kas z ustawą. Kasy tworzą fundusz oszczędnościowo-pożyczkowy, na który składają się wkłady członków, gromadzone oszczędności oraz środki pieniężne uzyskiwane od Kasy Krajowej. SKOK-i nie odprowadzają rezerw obowiązkowych do Narodowego Banku Polskiego, a depozyty klientów nie są objęte gwarancjami Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Depozyty w SKOK są zabezpieczane przez Program Ochrony Depozytów SKOK w ramach działań KSKOK oraz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych SKOK. System gwarantowania depozytów w SKOK-ach podlega dyrektywie Parlamentu i Rady Europejskiej 1994/19/WE z dnia 30 maja 1994 r. dotyczącej systemów gwarancji depozytów oraz 2009/14/WE z dnia 11 marca 2009 r. w odniesieniu do poziomu gwarancji oraz terminu wypłaty¹³.

W systemie SKOK od 1998 r. działa Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, w którym wszystkie kasy, na mocy obowiązku nałożonego przez Kasę Krajową, ubezpiecza oszczędności członków kas. Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych SKOK podlega stałemu nadzorowi KNF, która kontroluje stabilność finansową oraz spełnianie norm posiadania odpowiedniego kapitału oraz

¹² W skrócie: Kasa Krajowa.

¹³ Dz. U. Unii Europejskiej 13.3.2009 L68/3.

szacowania ryzyka przez ten podmiot. TUV SKOK ubezpiecza oszczędności swych członków, niezależnie od celu lokaty i rodzaju rachunku. Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych SKOK ubezpiecza obligatoryjnie kasy od ryzyka, m.in. od strat finansowych spowodowanych nieuczciwym działaniem pracowników. Zadaniem TUV jest przede wszystkim ubezpieczenie depozytów zgromadzonych w kasach przez deponentów (członków) na wypadek upadłości kasy. Ubezpieczenie oszczędności w SKOK gwarantuje wypłatę na zasadach nawiązujących do gwarancji Bankowego Funduszu Gwarancyjnego¹⁴. SKOK-i są zobowiązane do ubezpieczania oszczędności członków do równowartości 100 tys. euro¹⁵. TUV SKOK jest własnością wszystkich SKOK-ów.

Kasy realizują także indywidualne programy budowy kapitału i zarządzania ryzykiem oraz tworzą niezbędne rezerwy, w tym szczególnie na poczet pożyczek i kredytów przeterminowanych. Krajowa Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa tworzy własny system zabezpieczeń w postaci rezerwy płynnej w minimalnej wysokości 10% funduszu oszczędnościowo-pożyczkowego. Ponadto Kasa Krajowa utrzymuje fundusz stabilizacyjny z wkładów zrzeszonych kas w wysokości nie mniejszej niż 1% ich aktywów. Fundusz stabilizacyjny jest dodatkowo zasilany nadwyżką bilansową Kasy Krajowej i przeznaczany jest przede wszystkim na finansowanie programów naprawczych w kasach SKOK. Zgodnie z art. 36 ust. 4 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych wolne środki pieniężne funduszu stabilizacyjnego mogą być inwestowane wyłącznie w bezpieczne instrumenty finansowe: obligacje i inne papiery wartościowe emitowane, poręczone lub gwarantowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski, a także w jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego lub fundusze inwestycyjne¹⁶.

Kasa Krajowa spełniając funkcje nadzorcze dba o zachowanie płynności finansowej, ustalając normy dopuszczalnego ryzyka w działalności kas, kontrolując działalność kas w trybie nadzoru oraz definiując wymogi kwalifikacyjne przy wyborze członków do zarządu kas. Według art. 35 Ustawy o SKOK do funkcji Kasy Krajowej należy: reprezentowanie interesów kas przed organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego, wyrażanie opinii o projektach aktów prawnych dotyczących kas, zapewnienie doradztwa prawnego, organizacyjnego

¹⁴ W czerwcu 2011 r. przyjęto nowelizację ustawy o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe mogą ubiegać się o gwarancje spłaty zadłużenia, co daje im możliwość pośredniego wsparcia płynności poprzez udzielenie gwarancji spłaty kredytów pozyskiwanych na rynku międzybankowym lub w Narodowym Banku Polskim przez Skarb Państwa. Rozszerzony zakres podmiotów o SKOK-i nakłada na KNF obowiązek kontroli wykonywania przez instytucje finansowe warunków umowy o wsparcie.

¹⁵ TUV SKOK odniósł dnia 14 października 2008 r. wartość gwarancji depozytów członków SKOK do kwoty stanowiącej równowartość 50 000 euro, natomiast z dniem 1 grudnia 2010 r. decyzją Kasy Krajowej normy ostrożnościowe wzrosły do poziomu 100 tys. euro (według ogólnych warunków umów w zakresie zbiorowego ubezpieczenia depozytów członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, § 2 pkt 6. łączna suma środków pieniężnych złożonych przez wszystkich Ubezpieczonych na prowadzonych rachunkach przez SKOK).

¹⁶ Szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy finansowej z funduszu stabilizacyjnego określa uchwała nr 2 Zarządu Kasy Krajowej z 24 kwietnia 2001 r.

i finansowego, organizowanie szkoleń i prowadzenie działalności wydawniczej związanej z działalnością kas, określanie norm dopuszczalnego ryzyka w działalności kas, opracowywanie jednolitych procedur świadczenia usług i prowadzenia dokumentacji oraz systemów informatycznych, przyjmowanie lokat, udzielanie pożyczek i kredytów kasom, pośredniczenie w przeprowadzaniu rozliczeń finansowych pomiędzy kasami oraz przeprowadzanie lustracji kas.

Kasy SKOK realizujące program naprawczy lub łączące się z innymi kasami mogą ubiegać się w Kasie Krajowej o środki z funduszu stabilizacyjnego, które są oprocentowane poniżej rynkowych warunków. Kasa Krajowa pełni nie tylko funkcje służebne wobec kas oszczędnościowo-kredytowych, lecz jest także podmiotem samodzielnie prowadzącym działalność biznesową na rynku. Powstające z tej działalności zyski zasilają fundusz stabilizacyjny. W przypadku kas o niewystarczającej w stosunku do potrzeb kredytowych wielkości depozytów, wartość kredytów otrzymanych z Kasy Krajowej decyduje o skali prowadzonej działalności kredytowej.

Kasa Krajowa ma możliwość nadzoru nad SKOK-ami w zakresie obowiązujących przepisów prawa, jak i przestrzegania odpowiednich reguł ekonomicznych, na których oparte są operacje finansowe dokonywane przez kasę (przestrzeganie norm dopuszczalnego ryzyka). Krajowa Kasa ma również uprawnienia do merytorycznego korygowania czynności nadzorowanych kas oraz do interwencji w celu doprowadzenia do eliminacji nieprawidłowości. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości Kasa Krajowa może nakazać kasie SKOK usunięcie uchybień w wyznaczonym terminie lub zaprzestania prowadzenia określonej działalności. Jeżeli funkcjonowanie kasy odbywa się z naruszeniem przepisów prawa lub statutu, Kasa Krajowa może wystąpić do właściwego organu kasy o odwołanie członków jej zarządu, odpowiedzialnych za stwierdzone uchybienia lub zawiesić ich w czynnościach do czasu rozpatrzenia wniosku o ich odwołanie. Ustawodawca przyznał również Kasie Krajowej prawo do zawieszenia działalności kasy SKOK i ustanowienia zarządcy komisarycznego w sytuacji, gdy powstanie groźba zaprzestania spłacania długów przez kasę lub gdy jej działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszenie przepisów prawa. Działalność takiej kasy może być zawieszona do czasu wyborów nowej rady nadzorczej i zarządu kasy, jednak na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Ustawa o SKOK w art. 12 pkt 1. dotyczy składu zarządu, do którego wchodzi co najmniej trzech członków kasy. Ustawa o SKOK podkreśla kolegialność zarządu ze względu na specyfikę działalności tych instytucji, dla celów zachowania bezpieczeństwa środków lokowanych przez członków w kasie. Członek zarządu może być odwołany w każdym czasie bez uzasadnienia (art. 12 ust. 2 Ustawy), a organem właściwym do odwołania członka zarządu jest walne zgromadzenie lub rada nadzorcza, w zależności od statutu SKOK-u. Jeżeli po przeprowadzeniu kontroli

przez Kasę Krajową w SKOK, w której stwierdzono naruszenie przepisów prawa lub statutu, KSKOK może wnioskować o odwołanie członków zarządu oraz zawiesić w czynnościach członków do czasu rozpatrzenia wniosku o ich odwołanie.

Do ustawowych organów SKOK należy walne zgromadzenie, rada nadzorcza oraz komisje kredytowe¹⁷. Zgodnie z art. 36 § pkt I prawa spółdzielczego najwyższym organem SKOK jest walne zgromadzenie. Walne zgromadzenie stanowią wszyscy członkowie spółdzielni. W spółdzielniach, w których ilość członków przekroczy liczbę określoną w statucie, walne zgromadzenie może być zastąpione przez zebranie przedstawicieli. Do najważniejszych kompetencji walnego zgromadzenia należy uchwalanie kierunków rozwoju działalności gospodarczej oraz społecznej i kulturalnej, uchwalanie zmian statutu, rozpatrywanie sprawozdań rady, zatwierdzanie sprawozdań rocznych i sprawozdań finansowych, podejmowanie uchwał co do wniosków członków spółdzielni, rady lub zarządu oraz udzielanie absolutorium członkom zarządu. Rada nadzorcza według ustawy o SKOK musi się składać co najmniej z trzech członków, a członkowie ci mogą być wyłącznie członkami spółdzielni. Rada nadzorcza odpowiedzialna jest za uchwalanie planów gospodarczych i programów działalności społecznej i kulturalnej, nadzór i kontrolę działalności spółdzielni związanej z działalnością finansową spółdzielni, kontrolę sposobu załatwiania przez zarząd wniosków organów spółdzielni i jej członków, podejmowanie uchwał w sprawie nabycia i obciążenia nieruchomości oraz nabycia przedsiębiorstwa, a także w sprawie przystępowania do organizacji społecznych oraz występowania z nich, zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni oraz reprezentowanie jej przy dokonywaniu czynności pomiędzy spółdzielnią a członkiem jej zarządu. Prawo spółdzielcze wprowadza zasadę, że nie można być jednocześnie członkiem zarządu i przedstawicielem na zebraniu przedstawicieli tej samej spółdzielni oraz nie można być jednocześnie członkiem rady i zarządu tej samej spółdzielni. Członków rady i zarządu obowiązuje również zakaz konkurencji, tzn. nie mogą oni zajmować się interesami konkurencyjnymi wobec spółdzielni.

Brak możliwości wypłaty z zysku dla udziałowców SKOK-ów jest zastąpiony korzystnymi warunkami usług związanych z wyższym oprocentowaniem depozytów oraz niższymi kosztami usług kredytowych. Głównym źródłem dochodu spółdzielczej kasy są odsetki od udzielonych kredytów, które muszą pokryć odsetki od depozytów, koszty działalności operacyjnej SKOK, umożliwiać tworzenie funduszu zasobowego i rezerw.

Wypracowana nadwyżka bilansowa jest przekazywana na fundusz zasobowy, którego celem jest ochrona depozytów w SKOK. Do zasadniczych funduszy własnych kasy oprócz funduszu

¹⁷ Komisje kredytowe nie posiadają funkcji decyzyjnych.

zasobowego (wpłaty wpisowego, nadwyżki) należy również fundusz udziałowy powstający z wpłat udziałów członkowskich. Fundusze własne zostają uszczuplone każdorazowo przez straty bilansowe kasy.

Pomimo pewnej roli w kreacji pieniądza jaką stanowią SKOK-i, do 2004 r. instytucje te nie były zaliczane do instytucji monetarnych. Kwalifikacja związków kredytowych do tej grupy instytucji finansowych związana była z harmonizacją przepisów obowiązujących w Polsce po akcesji do UE. Wpływ działalności kas na podaż pieniądza jest niewielki, natomiast uwzględnienie ich w segmencie instytucji finansowych pozwala na pełną ocenę rynku depozytów w Polsce.

I.4. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe a działalność banków

SKOK-i, będące instytucjami finansowymi *parabankowymi*, nie są zobowiązane do spełniania wymogów kapitałowych obowiązujących banki, nie podlegają kontroli przez te same instytucje, które kontrolują banki. Związane to jest z wyłączeniem SKOK-ów spod postanowień dyrektywy unijnej 2000/12/WE, która reguluje podejmowanie i prowadzenie działalności przez instytucje kredytowe. Dyrektywa ta konsoliduje wcześniejsze dyrektywy bankowe UE, normujące licencjonowanie i działalność instytucji kredytowych w krajach Unii. SKOK-i podlegając pod tą dyrektywę nie muszą spełniać wymogów kapitałowych stawianych bankom (kapitał założycielski o minimalnej wysokości 5 mln euro, który w szczególnych wypadkach może być obniżony do 1 mln euro) i nie podlegają nadzorowi bankowemu. Początkowo spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe nie mogły udzielać kredytów i pożyczek na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, jednak od marca 2000 r. ograniczenie to już nie obowiązuje.

Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe pod względem prowadzonej działalności najbliższe są bankom spółdzielczym, z uwagi na podobne zasady działania, ryzyko oraz wspólną historię związaną z rozwojem spółdzielczości. Banki spółdzielcze działają na podstawie przepisów prawa bankowego i prawa spółdzielczego, co różni ich działalność od spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, które mają "własną" specjalną ustawę o SKOK (z własną jednostką nadzorującą). Nadzór nad bankami spółdzielczymi pełni KNF oraz banki zrzeszające. Cechą wyróżniającą SKOK-i z grupy spółdzielni kredytowych jest obligatoryjność zrzeszenia się w instytucji centralnej, gdyż ustawowo kasy są zobligowane do przystąpienia do Kasy Krajowej, co w odróżnieniu od banków spółdzielczych wiąże się z brakiem możliwości wyboru zrzeszenia.

II. GLOBALNY I EUROPEJSKI RYNEK UNII KREDYTOWYCH

Jednym z ważniejszych sektorów w sferze gospodarki światowej, a przy tym najbardziej dynamicznie rozwijającym się, jest rynek usług finansowych. Dobrze funkcjonujący globalny rynek finansowy pozwala na efektywne lokowanie nadwyżek środków finansowych, usprawniając przepływy funduszy pomiędzy podmiotami gospodarczymi.

Kryzys finansowy przyczynił się do konieczności podjęcia kosztownych interwencji na rynkach finansowych. Upadek renomowanych instytucji finansowych na świecie spowodował szereg negatywnych uwarunkowań związanych z pozyskiwaniem kapitału w skali międzynarodowej oraz przyczynił się do wzrostu ryzyka. Brak zaufania do sektora bankowego spowodowany kryzysem finansowym przyczynił się do zablokowania dotychczasowych kanałów rynkowych zaopatrywania banków w pieniądź. Według szacunków Międzynarodowego Funduszu Walutowego łączne straty banków amerykańskich i europejskich od początku kryzysu do końca 2009 r. wyniosły 1,4 bln dolarów¹⁸. Unie kredytowe reprezentujące ruch spółdzielczy w okresie kryzysu finansowego nie wymagały generalnie pomocy, jak również nie ograniczyły swojej akcji kredytowej. Wynikało to z braku konieczności rekapitalizacji, która dotyczyła sektora bankowego pogrążonego w kryzysie płynnościowym. Unie kredytowe na świecie nie odnotowały również większych problemów z płynnością w okresie kryzysu finansowego¹⁹.

Spółdzielczość kredytowa jest integralną częścią rynku finansowego w krajach rozwijających się. Rozwój tych instytucji doprowadził do wyodrębnienia regionalnych uwarunkowań funkcjonowania unii kredytowych, uzależnionych od wymagań członków²⁰. Unie kredytowe (ang. *credit unions*), utożsamiane z niebankowymi instytucjami depozytowo-kredytowymi działają w imieniu swoich członków, oferując podstawowe usługi finansowe. Głównym celem funkcjonowania unii kredytowej jest utrzymywanie adekwatnej wartości rezerw, prawidłowej oceny ryzyka, prowadzenie kontroli wewnętrznej, zapewniające możliwość stałego świadczenia usług dla swoich członków. Unia kredytowa jest organizacją autonomiczną, działającą w ramach obowiązujących przepisów prawnych, świadczy usługi swoim członkom. Członkostwo w unii kredytowej jest dobrowolne i otwarte dla wszystkich, których obejmuje więź zawodowa bądź organizacyjna. Wszyscy członkowie unii kredytowych posiadają równe prawa głosu. Usługi

¹⁸ IMF, *Fiscal Implications of the Global Economic and Financial Crisis*, 2009.

¹⁹ Ryder N, Chambers C., *The Credit Crunch – Are credit unions able to ride out the storm?* Journal of Banking Regulation 2009, vol. 11, 1, s. 78-79.

²⁰ Bossoutrot S.K., *Microfinance in Russia: Broadening Access to finance for Micro and Small Entrepreneurs*, World Bank Publications, Washington, USA, 2005, s. 24, 29.

świadczony przez unie kredytowe służą poprawie ekonomicznej i społecznej sytuacji ich członków²¹. Związki kredytowe są organizacjami niezarobkowymi (*non profit*). Oznacza to, że ich działalność finansowa, która musi być prowadzona zgodnie z zasadami racjonalności ekonomicznej, nie jest ukierunkowana na osiągnięcie zysku przeznaczonego do podziału między członków. Unie kredytowe wspierały organizowanie się społeczeństwa wzmacniając rolę lokalnego rynku²².

Unie kredytowe powstały w Europie, ale największy ich udział w aktywach finansowych występuje w Stanach Zjednoczonych. Odmienne amerykańskie uwarunkowania społeczne, ekonomiczne i polityczne doprowadziły do powstania małych instytucji kredytowych. Możliwość zrzeszenia się w uniach kredytowych są w Stanach Zjednoczonych sukcesywnie rozszerzane^{23 24}. Ustawa o działalności unii kredytowych w Stanach Zjednoczonych zakłada, iż są to instytucje, których celem jest podnoszenie poziomu życia przeciętnego obywatela²⁵. Unie kredytowe w Stanach Zjednoczonych funkcjonują na podstawie licencji federalnej bądź stanowej. Nadzór nad federalnymi uniami kredytowymi pełni narodowa Administracja Unii Kredytowych, a wkłady pieniężne członków są ubezpieczone przez Fundusz Gwarancyjny²⁶.

Według raportu WOCCU w 2010 r. unie kredytowe funkcjonujące na zasadach spółdzielczych prowadziły działalność w 100 krajach na wszystkich kontynentach. Liczba unii kredytowych wyniosła 52,9 tys. na całym świecie na koniec 2010 r., a liczba członków zrzeszonych przez te instytucje kształtowała się na poziomie 188,0 mln osób. Liczba unii kredytowych od 2000 r. do 2010 r. wzrosła o 45,0%, a liczba członków o 73,6%. W skali globalnej ruch unii kredytowych znajduje się w fazie dynamicznego rozwoju. W latach 2000 – 2010 związki kredytowe na świecie zwiększyły wartość oszczędności lokowanych przez ich członków o 163,6% – do wysokości 1229,4 mld USD. Dynamika udzielanych pożyczek w tym okresie wzrosła o 158,6%, a całości aktywów o 172,4%. W latach 2005-2010 unie kredytowe zwiększyły również wskaźnik zasięgu swoich usług z 6,6% w 2005 r. do 7,5% w 2010 r.

²¹ Kamiński W., *Spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa jako przedsiębiorstwo ekonomii społecznej*. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – charakterystyka, rozwój, otoczenie. Kwartalnik naukowy „Pieniądze i Więź”, Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2007, s. 51.

²² Leyshon E.R., Williams A., Colin C., *Alternative Economic Spaces*, SAGE Publications, 2003, s. 61.

²³ Sumichrast M.M., *Opportunities in Financial Careers*, McGraw-Hill Professional Publishing, OH, USA, 2004, s. 50-51.

²⁴ Goldberg J.G., Randhawa M., *Strategic Alliances to scale up financial services in rural areas*, World Bank Publications, 2006, s. 10-11.

²⁵ Wnuczek M., *Specyfika działalności kasy oszczędnościowo-kredytowej im. F. Stefczyka w polskim systemie bankowym*, Wydawnictwo Promotor, Warszawa 2009, s. 34.

²⁶ Bretyn A., *Perspektywy funkcjonowania spółdzielczych instytucji bankowych i pozabankowych na rynku usług finansowych*, Rynki finansowe – Mikrofinanse, Kwartalnik naukowy „Pieniądze i Więź”, Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2009, s. 149.

Najwyższy wskaźnik zasięgu działania unii kredytowych w 2010 r. odnotowano w Ameryce Północnej (Stany Zjednoczone i Kanada) oraz w Australii i Oceanii. Ponad połowa zrzeszonych członków w WOCCU należy do unii kredytowych w Stanach Zjednoczonych, gdzie wskaźnik zasięgu działalności tych instytucji na rynku finansowym wynosi 43,9%. W Stanach Zjednoczonych funkcjonuje 8 368 związków kredytowych, których aktywa finansowe wynoszą 1182,8 mld USD. Unie kredytowe w części krajów stanowią zatem alternatywę dla komercyjnych instytucji finansowych, a w wielu krajach jako instytucje nie nastawione na zysk korzystają z ulg podatkowych. W Europie najlepiej rozbudowana sieć unii kredytowych istnieje w Irlandii²⁷ i Wielkiej Brytanii.

Tabl. 1. Podstawowe informacje o uniach kredytowych na świecie

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba związków kredytowych w tys.	36,5	36,9	40,3	40,5	41,0	42,7	46,4	49,1	53,7	49,3	52,9
Wskaźnik zasięgu działania na rynku w %	.	.	.	.	.	6,6	7,4	7,5	7,7	7,6	7,5
Członkowie w mln.....	108,3	112,3	118,3	123,5	128,3	157,1	172,0	177,4	185,8	183,9	188,0
Oszczędności w mld USD.....	466,3	530,5	589,2	656,4	707,0	763,8	904,1	987,9	995,7	1145,8	1229,4
Pożyczki w mld USD.....	371,3	393,6	425,0	482,6	531,4	612,2	758,2	847,9	847,1	911,7	960,1
Rezerwy w mld USD.....	55,7	60,4	67,4	74,7	82,9	82,9	106,8	115,4	115,3	119,7	131,7
Aktywa w mld USD.....	536,2	605,5	676,0	758,5	824,7	894,	1092,1	1181,5	1193,8	1353,6	1460,6

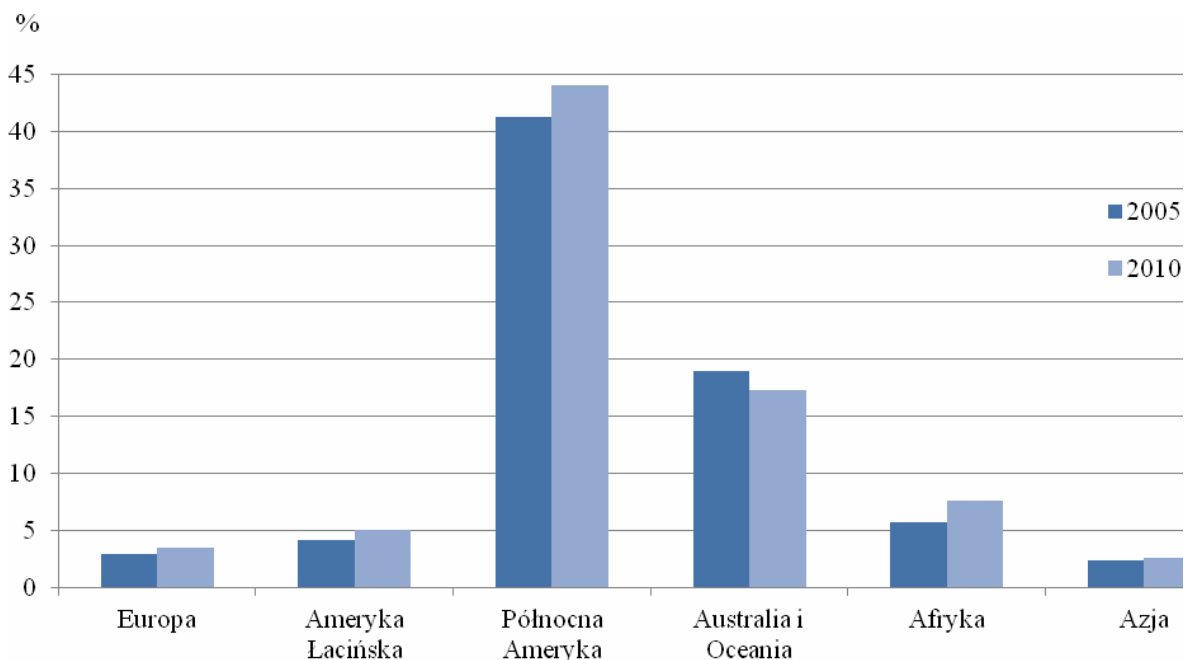
Źródło: World Council of Credit Unions, Statistical Data 2005-2010, *2005-2010 Statistical Report*.

Najbardziej dynamiczny rozwój związków kredytowych odnotowano w państwach Ameryki Płn. i Azji. Wzrost aktywów unii kredytowych w Ameryce Północnej na przestrzeni ostatnich 5 lat wyniósł 53,2%, natomiast w Azji 153,7%. W strukturze liczby członków 54,5% członków stanowią

²⁷ W Irlandii 20% gospodarstw domowych korzystała z mikrokredytów w ramach unii kredytowych. Szerzej na ten temat w: Arch G., *Microfinance and development: Risk and return from a policy outcome perspective*. Journal of Banking and Regulation, vol. 6 no. 3, 2005, s. 232.

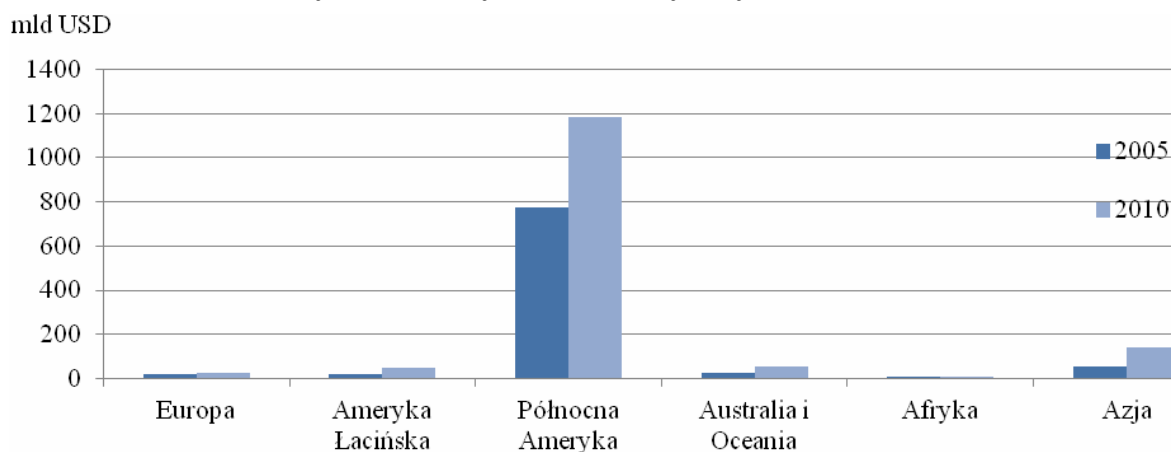
osoby zrzeszone w uniach kredytowych w Ameryce Północnej, Azji – 20,1%, Afryce – 9,1% oraz Europie²⁸ – 4,4%.

Wykres 1. Wskaźnik zasięgu działania unii kredytowych w wybranych regionach na świecie

Źródło: World Council of Credit Unions, Statistical Data 2005-2010, *2005-2010 Statistical Report*.

Wykres 2. Aktywa unii kredytowych na świecie

Źródło: World Council of Credit Unions, Statistical Data 2005-2010, *2005-2010 Statistical Report*.

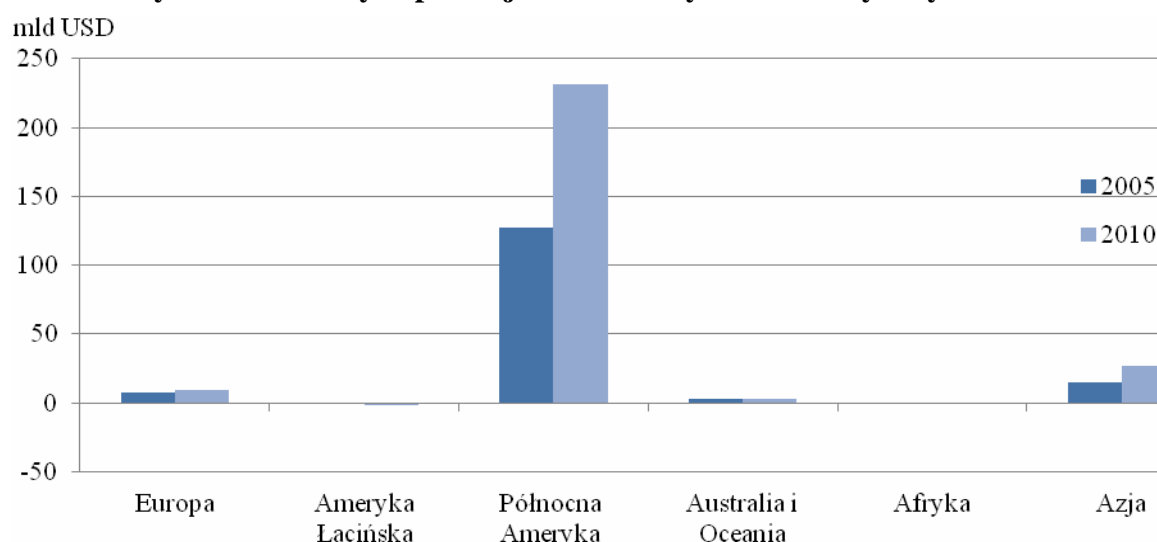
Na świecie, a szczególnie w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Australii i Wielkiej Brytanii, można zaobserwować zjawisko wycofywania się banków z obszarów wiejskich,

²⁸ W regionie Europa wliczono kraje które uwzględnił podział WOCCU w swych raportach.

a dotychczasowi klienci banków stają się członkami unii kredytowych²⁹. Banki wycofują się z terenów wiejskich z uwagi na niską opłacalność działalności na tych terenach. Wynika to głównie z wysokich kosztów i ryzyka działalności, co z kolei daje możliwość rozwoju uniom kredytowym. Takie małe zrzeszenia są lepiej umiejscowione w społecznościach lokalnych, a co za tym idzie łatwiej i szybciej mogą dostosować się do zachodzących w ich otoczeniu zmian oraz lepiej oceniać i zarządzać ryzykiem. W tym względzie banki uniwersalne, szczególnie te duże, nie są w stanie im zagrozić.

Potencjał finansowy – mierzący zdolność do rozwoju działalności kredytowej – obliczony jako różnica ulokowanych oszczędności i udzielonych kredytów członkom unii kredytowych, wskazuje na dominację w tym zakresie regionu Ameryki Północnej, gdzie zgromadzone oszczędności były wyższe o 231,2 mld USD od udzielonych kredytów. Świadczy to o stabilnej sytuacji finansowej tych podmiotów i dalszych możliwościach rozwoju ich działalności.

Wykres 3. Zmiany w potencjale finansowym unii kredytowych na świecie

Źródło: World Council of Credit Unions, Statistical Data 2005-2010, *2005-2010 Statistical Report*.

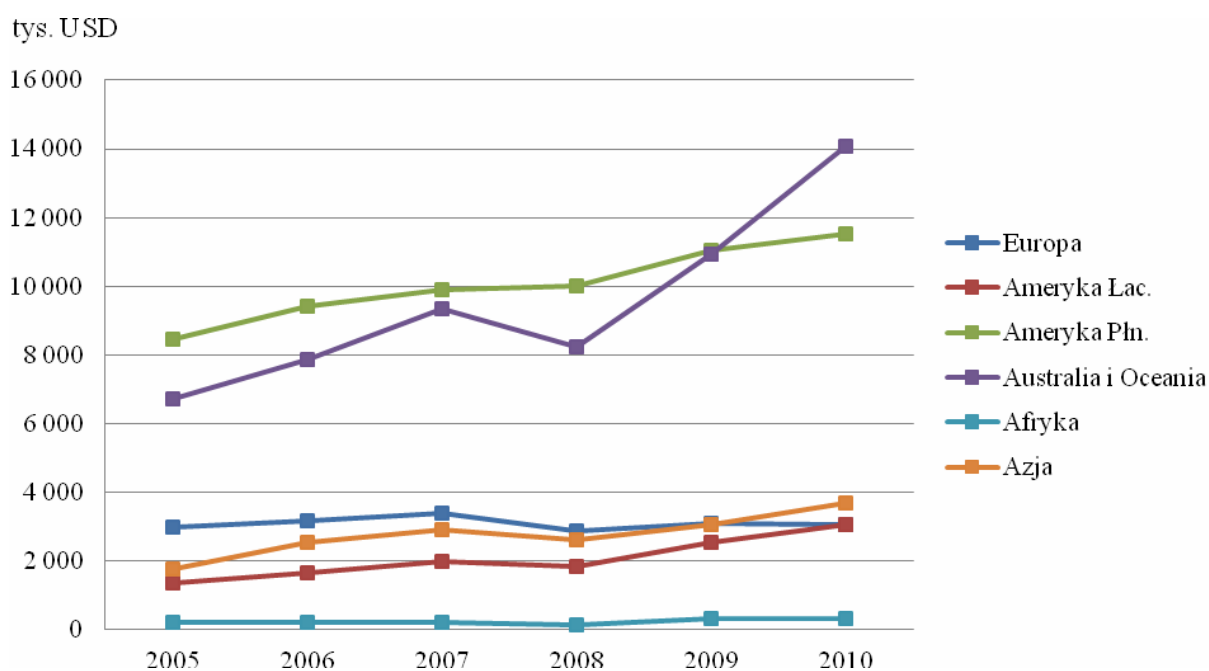
W Ameryce Północnej występuje największa liczba związków kredytowych, natomiast najwyższą wartość aktywów tych instytucji w przeliczeniu na jednego członka w 2010 r. odnotowano w regionie Australii i Oceanii, gdzie wartość ta wynosiła 14 089 USD, od 2005 r. wartość ta podwoiła się. W Ameryce Północnej wartość aktywów na jednego członka unii kredytowej wynosiła 11 537 USD w 2010 r. i wzrosła o 36,3% w porównaniu do 2005 r. Relacja ta wskazuje na wysoką dynamikę zmian w działalności tych podmiotów oraz na wzrost ich znaczenia na rynku finansowym.

²⁹ *Dobre prognozy rozwoju*, Prawo i Gospodarka, 27.06.2002 r.

Różnice w zakresie wartości aktywów przypadających na jednego członka unii kredytowej związane były z poziomem PKB przypadającego na jednego mieszkańca w danym regionie. Zależność ta determinowała najniższą wartość aktywów w przeliczeniu na jednego członka w grupach krajów rozwijających się.

W Europie funkcjonują 2 394 unie kredytowe, które zrzeszają 8 253 tys. członków. Dynamika rozwoju tych instytucji w tym regionie jest niższa w porównaniu do pozostałych regionów świata. Wskaźnik zasięgu prowadzonej działalności obrazujący udział w rynku finansowym unii kredytowych w Europie był najwyższy w Irlandii i wynosił 70,7% w 2010 r., co świadczy o znaczącym udziale tych instytucji w rynku finansowym w tym kraju³⁰. Wysoki udział tego wskaźnika świadczy również o obecności tych instytucji we wszystkich społecznościach w Irlandii³¹.

Wykres 4. Średnia wartość aktywów unii kredytowych przypadających na jednego członka unii według wybranych regionów

Źródło: World Council of Credit Unions, Statistical Data 2005-2010, 2005-2010 Statistical Report.

Najwyższy wskaźnik penetracji po Polsce (7,9%) i Ukrainie (5,1%) odnotowano na Litwie 4,6%. Największą liczbę zrzeszonych członków w 2010 r. w związkach kredytowych odnotowano w Irlandii (3 mln), Polsce (2,2 mln) oraz na Ukrainie (1,6 mln). Na Ukrainie przy wysokiej liczbie

³⁰ Ministerstwo Finansów Irlandii, *Interim Report of the Commission on Credit Unions*, September 2011, s. 19-28.

³¹ Glass J.C., Mckillop D.G., Rasaratnam S., *Irish credit unions: Investigating performance determinants and the opportunity cost of regulatory compliance*. Journal of Banking & Finance 34 (2010), s. 67.

unii kredytowych (679 w 2010 r.), a także zrzeszonych członków, wartość aktywów kształtuje się na niskim poziomie 254,0 USD na jednego członka.

W krajach europejskich, w których funkcjonują najbardziej rozwinięte unie kredytowe (Irlandia oraz Wielka Brytania), instytucje te zostały objęte nadzorem, który spełnia te funkcje dla całego rynku finansowego. Taka organizacja nadzoru nad systemem unii kredytowych występuje także np. na Litwie i w Rumunii.

Tabl. 2. Dane o uniach kredytowych w Europie

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	liczba unii kredytowych						liczba członków w tys.					
Ogółem.....	2863	2729	2671	2569	2418	2394	6704	7560	8244	8728	8501	8253
w tym												
Estonia.....	.	10	12	13	19	19	.	3	3	3	3	3
Irlandia.....	620	525	521	508	503	498	3000	3050	2900	2979	2955	3000
Litwa.....	56	59	59	61	61	61	55	68	82	94	102	112
Łotwa.....	30	30	30	30	34	34	22	23	24	25	25	26
Macedonia.....	1	1	1	1	1	1	5	6	8	8	8	7
Mołdawia.....	504	485	456	422	395	399	96	106	110	124	124	132
Polska.....	76	70	67	62	62	59	1394	1551	1668	1856	2026	2176
Rosja.....	213	238	223	142	130	130	278	367	391	250	207	208
Rumunia.....	11	11	13	16	17	17	48	52	59	67	71	64
Ukraina.....	746	760	785	828	729	679	1297	1790	2392	2669	2190	1631
Wielka Brytania.....	550	540	504	473	453	480	502	543	606	652	788	891

Źródło: World Council of Credit Unions, Statistical Data 2005-2010, 2005-2010 Statistical Report.

Tabl. 3. Dane finansowe unii kredytowych działających w Europie

Wyszczególnienie	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010
	Oszczędności		Pożyczki		Rezerwy		Aktywa	
	w mln USD							
Ogółem.....	17680,1	22187,5	10295,1	13017,7	1884,8	3099,8	19927,9	25350,4
w tym								
Irlandia.....	14921,7	15877,0	8053,0	8084,3	1657,9	2518,1	16816,5	18289,0
Litwa.....	78,1	378	66,3	256,9	0,7	3,3	99,7	454,0
Łotwa.....	9,0	18,2	9,3	16,1	0,4	1,0	10,7	21,9
Macedonia.....	2,0	2,8	2,9	3,9	1,1	1,9	3,3	5,0
Mołdawia.....	5,6	11,4	0,6	20,5	1,3	0,3	18,6	24,3
Polska.....	1529,6	4360,9	1073,6	3277,9	116,1	382,4	1630,8	4728,8
Rosja.....	92,4	129,6	174,6	128,8	2,6	4,5	141,1	162,1
Rumunia.....	13,1	34,0	13,6	29,8	3,5	7,5	16,8	42,1
Ukraina.....	360,3	364,2	309,2	392,5	31,4	52,5	409,3	414,3
Wielka Brytania.....	667,0	1002,6	590,9	794,1	69,6	126,3	779,6	1191,2

Źródło: World Council of Credit Unions, Statistical Data 2005-2010, 2005-2010 Statistical Report.

Spośród krajów europejskich, najwyższy udział aktywów finansowych w aktywach ogółem unii kredytowych w Europie odnotowano w Irlandii, Polsce oraz Wielkiej Brytanii, który wynosił

w 2010 r. odpowiednio: 72,1%, 18,6% oraz 4,7%. Oszczędności członków unii kredytowych ogółem w Europie były wyższe od udzielanych pożyczek, a różnica między nimi wynosiła 9169,8 mln USD w 2010 r. wobec 7385,0 mln USD w 2005 r. Dynamika rozwoju działalności związków kredytowych w latach 2005-2010 odzwierciedla wzrost oszczędności o 25,5%, skali udzielonych pożyczek o 26,4% oraz aktywów o 27,2%. Świadczy to o dalszym rozwoju działalności unii kredytowych.

III. SPÓŁDZIELCZE KASY OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWE NA RYNKU FINANSOWYM W POLSCE

W okresie transformacji gospodarki w Polsce struktura rynku finansowego uległa istotnej zmianie. Rosnąca konkurencja, procesy konsolidacji oraz różnorodność instytucji finansowych kształtują obecną strukturę tego rynku. W polskim sektorze finansowym najwyższy udział w rynku mają banki, w 2009 r. wynosił on 71,0% w łącznej sumie wszystkich aktywów finansowych, a w 2010 r. – 69,5%. Na koniec 2010 r. aktywa banków komercyjnych i spółdzielczych wynosiły 1159,4 mld zł, z czego 70,4 mld zł dla banków spółdzielczych³².

Tabl. 4. Aktywa instytucji finansowych w Polsce

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	w mld zł										
Ogółem.....	488,5	553,1	584,0	640,3	726,3	836,0	1023,0	1212,6	1407,2	1492,1	1667,3
Banki komercyjne i spółdzielcze oraz oddziały instytucji kredytowych ³³	428,5	469,7	466,5	489,0	538,5	587,0	681,4	792,8	1039,1	1059,6	1159,4
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.....	1,2	1,8	2,5	3,4	4,2	5,3	6,0	7,3	9,4	11,6	14,1
Zakłady ubezpieczeń.....	37,9	47,2	57,6	65,7	77,9	89,6	108,3	126,9	137,9	139,0	145,1
Fundusze inwestycyjne.....	7,1	12,1	22,8	33,2	37,5	61,3	98,8	133,8	73,9	93,4	118,3
Otwarte Fundusze Emerytalne.....	9,9	19,4	31,6	44,8	62,6	98,1	116,6	140,0	138,3	178,6	221,2
Podmioty maklerskie.....	3,9	2,9	2,8	3,7	5,5	6,9	10,8	11,8	8,6	9,9	9,2

Źródło: NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce*, publikacje w latach 2005-2009, oraz dane za 2010 r. – opracowanie własne na podstawie danych: KNF, KSKOK i GUS.

Na koniec 2010 r. działalność operacyjną prowadziło 646 banków i zagranicznych oddziałów instytucji kredytowych. Liczba banków komercyjnych pozostała bez zmian w relacji do

³² Na podstawie miesięcznych danych KNF na dzień 31.12.2010 r.

³³ Banki prowadzące działalność operacyjną. Liczba banków komercyjnych w latach 2004–2008 obejmuje również oddziały instytucji kredytowych. W 2004 r. funkcjonowały trzy, w 2005 r. siedem, w 2006 r. – 12, w 2007 r. – 14, a w 2008 r. i 2009 r. – 18 oddziałów instytucji kredytowych, a w 2010 r. – 21.

roku poprzedniego i wynosiła 49³⁴, wzrosła natomiast liczba oddziałów instytucji kredytowych z 18 do 21 (łącznie instytucji bankowych wynosiła 70). Bez zmian została również liczba banków spółdzielczych – 576 zrzeszonych w trzech strukturach (w trakcie 2010 r. nastąpiła jedynie zmiana dotycząca przejścia do innego zrzeszenia)³⁵.

Tabl. 5. Liczba instytucji finansowych w Polsce

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Banki komercyjne oraz oddziały instytucji kredytowych	73	69	59	58	57	61	63	64	70	67	70
Banki spółdzielcze Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	680	642	605	600	596	588	584	581	579	576	576
Zakłady ubezpieczeń ³⁶	146	144	120	109	83	75	70	67	62	62	59
Fundusze inwestycyjne ³⁷	67	71	72	76	69	68	65	67	66	65	65
Otwarte Fundusze Emerytalne.....	85	108	124	137	154	190	241	277	319	369	416
Podmioty maklerskie	21	17	17	16	15	15	15	15	14	14	14
	49	42	38	36	40	42	47	53	58	59	51 ³⁸

Źródło: NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce*, publikacje w latach 2005-2009, oraz dane za 2010 r. – opracowanie własne na podstawie danych: KNF, KSKOK i GUS.

Liczba spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych od 2000 r. do 2010 r. zmniejszyła się o 87. Jest to skutek procesów konsolidacyjnych, które polegają na przejmowaniu przez kasy silniejsze mniejszych SKOK-ów, jednooddziałowych i nieefektywnych kas. Do fuzji dochodzi głównie z inicjatywy władz przejmowanych kas oraz ich członków³⁹. SKOK-i dysponują największą pod względem liczebności siecią placówek obsługi klientów wśród wszystkich instytucji finansowych w Polsce oferujących ludności usługi bankowe.

Dynamika wzrostu aktywów finansowych w bankach komercyjnych i spółdzielczych w latach 2008-2009 wynosiła 2,0%, a w SKOK-ach 23,4%, natomiast w latach 2009-2010 odpowiednio: 9,4% i 21,5%. Dynamika wzrostu aktywów SKOK-ów była najniższa w 2006 r.

³⁴ Doszło do połączenia Getin Bank z Noble Bank oraz swoją działalność w 2010 r. rozpoczął FM Bank (dane KNF).

³⁵ *Raport o sytuacji banków w 2010 r.*, KNF, s. 13.

³⁶ Podmioty prowadzące działalność operacyjną. Liczba zakładów ubezpieczeń obejmuje również oddziały główne zagranicznych zakładów ubezpieczeń (podmioty z krajów innych niż państwa członkowskie UE oraz EEA). W 2001 r. i 2002 r. funkcjonowały dwa oddziały główne zagranicznego zakładu ubezpieczeń, w 2003 r. trzy, a w latach 2004–2009 – jeden oddział.

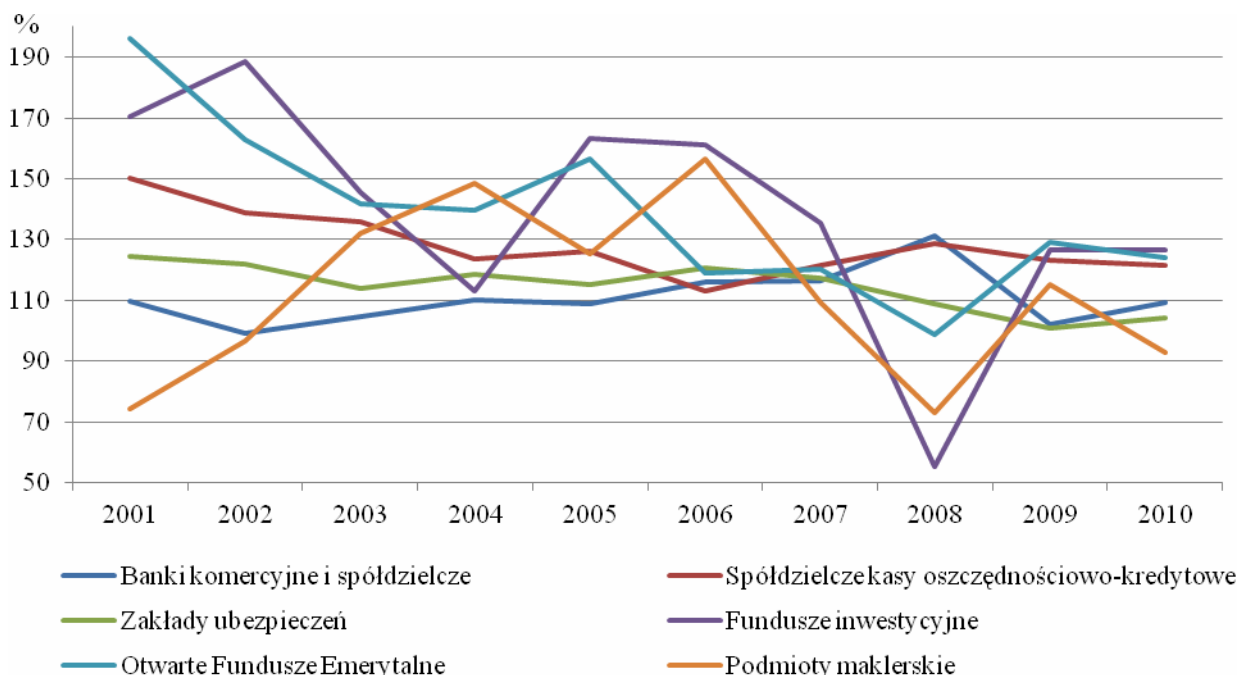
³⁷ Do 2007 r. włącznie liczba utworzonych funduszy inwestycyjnych (decyzja KNF), od 2008 r. liczba podmiotów zarejestrowanych w Rejestrze Funduszy Inwestycyjnych prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Warszawie.

³⁸ KNF, Liczba domów maklerskich – dane na dzień 31.12.2010 r.

³⁹ NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2009 r.*, s. 63.

i wynosiła 13,2%, natomiast wzrost aktywów kas był najwyższy w 2001 r. kształtując się na poziomie 50,0%. Największe zmiany w zakresie wartości aktywów finansowych w latach 2000-2010 odnotowano w funduszach inwestycyjnych (przykładowo dla tej grupy podmiotów aktywa finansowe spadły o 44,8% w 2008 r. w relacji do 2007 r.), w otwartych funduszach emerytalnych oraz podmiotach maklerskich (-27,1% w 2008 r. w relacji do 2007 r.).

Wykres 5. Dynamika aktywów instytucji finansowych w Polsce
(analogiczny okres roku poprzedniego=100)

Źródło: NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce*, publikacje w latach 2005-2009, oraz dane za 2010 r. – opracowanie własne na podstawie danych: KNF, KSKOK i GUS.

W 2009 r. zmniejszył się udział aktywów sektora bankowego w aktywach ogółem, a wzrósł udział instytucji niebankowych do poziomu 29,0%, a dalej w 2010 r. do 30,5%. Udział aktywów SKOK-ów w aktywach wszystkich instytucji finansowych w latach 2000-2010 utrzymywał się na poziomie poniżej 1%, odnotowując w latach 2009-2010 udział 0,8%. Pomimo wzrostu sumy bilansowej SKOK-ów, rosnącej liczby członków oraz średnich wartości depozytów lokowanych w kasach, udział tych instytucji w aktywach rynku finansowego pozostawał na niskim poziomie.

W 2009 r. aktywa SKOK-ów wzrastały szybciej niż aktywa banków spółdzielczych⁴⁰ oraz znacznie szybciej niż aktywa całego sektora bankowego⁴¹. Tendencja ta utrzymywała się również w 2010 r., gdyż aktywa SKOK odnotowały dynamikę wzrostu na poziomie 21,6%, a aktywa sektora

⁴⁰ Relacja sumy bilansowej kas oszczędnościowo-kredytowych do sumy bilansowej sektora bankowości spółdzielczej na koniec 2009 r. wynosiła 14,1%.

⁴¹ *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2009 r.*, NBP, s. 104.

finansowego zwiększyły się o 11,7%. Systematyczny rozwój SKOK-ów w ostatnich latach nie zwiększył jednak znaczenia tych instytucji w polskim systemie finansowym. Kredyty i depozyty SKOK-ów od kilku lat stanowią około 1% wartości kredytów i depozytów sektora bankowego. Udział środków zdeponowanych w SKOK-ach przez gospodarstwa domowe w całkowitej wielkości ich aktywów finansowych kształtował się na niskim poziomie – w 2009 r. wyniósł 1,3%.

Tabl. 6. Struktura aktywów instytucji finansowych w Polsce

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	w odsetkach										
Ogółem.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Banki komercyjne i spółdzielcze.....	87,7	84,9	79,9	76,4	74,1	70,2	66,6	65,4	73,8	71,0	69,5
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.....	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8
Zakłady ubezpieczeń.....	7,8	8,5	9,9	10,3	10,7	10,7	10,6	10,5	9,8	9,3	8,7
Fundusze inwestycyjne.....	1,5	2,2	3,9	5,2	5,2	7,3	9,7	11,0	5,3	6,3	7,1
Otwarte Fundusze Emerytalne	2,0	3,5	5,4	7,0	8,6	11,7	11,4	11,5	9,8	12,0	13,3
Podmioty maklerskie.....	0,8	0,5	0,5	0,6	0,8	0,8	1,1	1,0	0,6	0,7	0,6

Źródło: NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce*, publikacje w latach 2005-2009, oraz dane za 2010 r. – opracowanie własne na podstawie danych: KNF, KSKOK i GUS.

Lokalny charakter, jako typowa cecha banków spółdzielczych i SKOK-ów, będzie głównym czynnikiem rozwoju tych jednostek z uwagi na dobrą znajomość rynku oraz społeczności, w której dany podmiot działa⁴². System SKOK pełni więc na rynku finansowym rolę komplementarną oraz substytucyjną dla sektora bankowego. Oferowane przez kasy produkty mogą stanowić uzupełnienie ofert bankowych, bądź ich konkurencję⁴³, co będzie kształtować ich udział w rynku finansowym i dalszy rozwój.

⁴² Rzeczycka A., Golawska-Witkowska G., *Efektywność funkcjonowania wybranych instytucji finansowych – analiza porównawcza Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych i banków spółdzielczych*. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – charakterystyka, rozwój, otoczenie. Kwartalnik naukowy „Pieniądze i Więź”, Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2007, s. 370.

⁴³ Galbarczyk T. A., *Funkcjonowanie spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w Polsce – stan obecny i perspektywy rozwoju*. ANNALES UMCS, Lublin 2010, s. 355.

IV. WYNIKI FINANSOWE SPÓŁDZIELCZYCH KAS OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH W LATACH 2006-2010

W 2010 r. działalność prowadziło 59 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, a ich liczba od 2006 roku spadła o 11. W latach 2006-2007 w strukturze SKOK-ów dominowały kasy o liczbie członków do 10 000 osób (2006 r. – 60,0%, 2007 r. – 56,7%). Ponad połowa kas funkcjonujących w latach 2008-2010 to kasy zrzeszające 10 000 i więcej członków, ich udział stanowił odpowiednio 54,8%, 56,5% oraz 62,7%.

Według kryterium sumy bilansowej w latach 2006-2010 największą liczbę kas stanowiły te o wartości aktywów ponad 20 001 tys. zł, ich udział wynosił od 57,1% w 2006 r. do 74,6% w 2010 r. Rosnąca liczebność tej grupy SKOK-ów wynikała z przeprowadzonych fuzji i przejęć kas w tym okresie oraz z rosnącej liczby członków. W 2010 r. największą liczbę kas odnotowano w grupie o sumie bilansowej 90 001 tys. zł i więcej – 23 kasy, co świadczy o postępującej koncentracji usług finansowych oferowanych przez te instytucje.

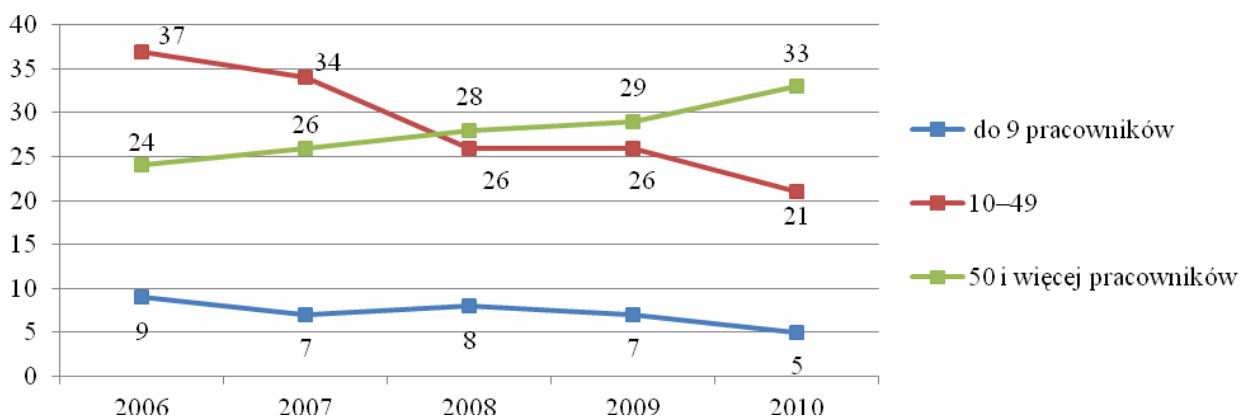
Tabl. 7. Liczba SKOK według liczby członków i sumy bilansowej

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010
Ogółem.....	70	67	62	62	59
Według liczby zrzeszonych członków					
do 1000 członków.....	4	3	3	4	2
1 001–2 000.....	8	8	6	5	4
2 001–5 000.....	15	10	9	9	9
5 001–10 000.....	15	17	10	9	7
10 001–20 000.....	10	10	14	15	15
20 001–50 000.....	13	13	14	13	14
50 001 i więcej.....	5	6	6	7	8
Według sumy bilansowej					
do 10 000 w tys. zł.....	16	14	12	12	7
10 001–20 000.....	14	10	8	7	8
20 001–90 000.....	26	28	24	24	21
90 001 i więcej w tys. zł.....	14	15	18	19	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

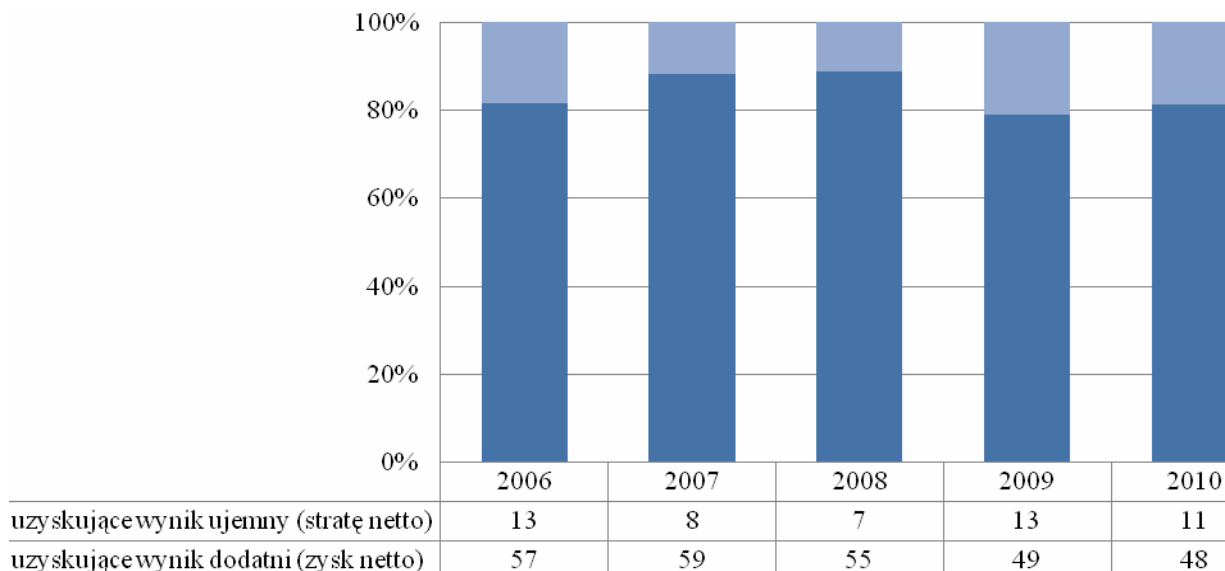
Wśród SKOK-ów prowadzących działalność w latach 2006-2007 dominowały kasy zatrudniające powyżej 10 pracowników, natomiast w latach 2008-2010 przewagę liczebną odnotowano w kasach zatrudniających powyżej 50 osób (33 kasy w 2010 r.). Wzrost zatrudnienia w tym okresie wiązał się ze zwiększeniem bazy członkowskiej oraz z rozszerzeniem zakresu prowadzonej działalności.

Wykres 6. Liczba SKOK według liczby zatrudnionych pracowników

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 7. Struktura SKOK według uzyskanego wyniku finansowego

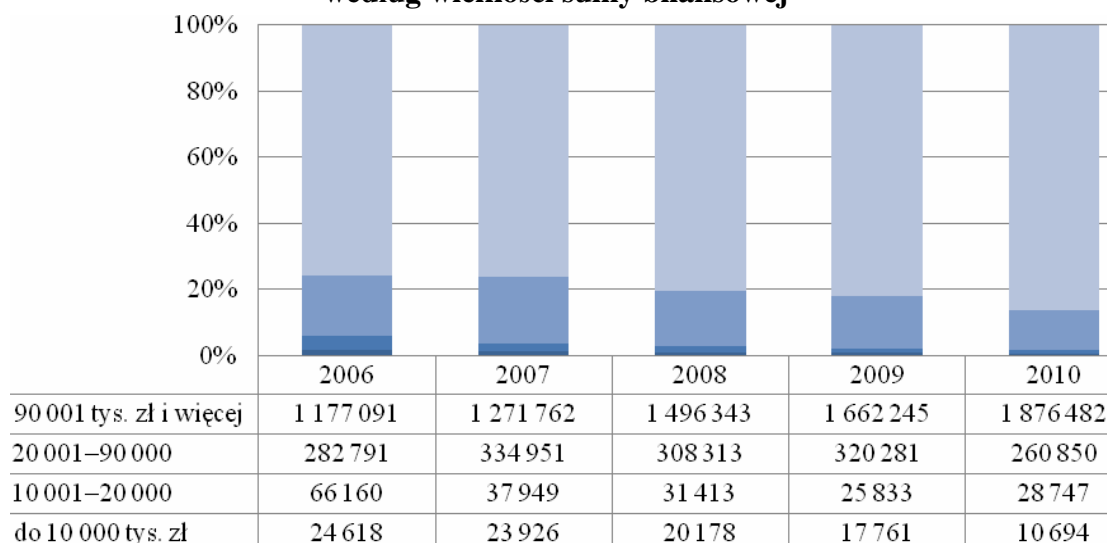
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

W spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w latach 2006-2010 dominowały jednostki, które uzyskiwały dodatni wynik finansowy, ich udział stanowił średnio około 80% całej populacji. Największą liczbę SKOK-ów, które uzyskały ujemny wynik finansowy (stratę netto) odnotowano w 2009 r. – 13 kas (21,0%).

Rozwój działalności SKOK-ów następował dzięki wzrostowi liczby członków, a ich liczba w latach 2006-2010 zwiększyła się z 1 550,7 tys. do 2 176,8 tys. (wzrost o 40,4%). Najwyższą dynamikę wzrostu liczby członków odnotowano w 2006 r. i 2008 r., wynosiła ona 111,2% w relacji do roku poprzedniego. Największą liczbę członków odnotowano w SKOK-ach o sumie bilansowej

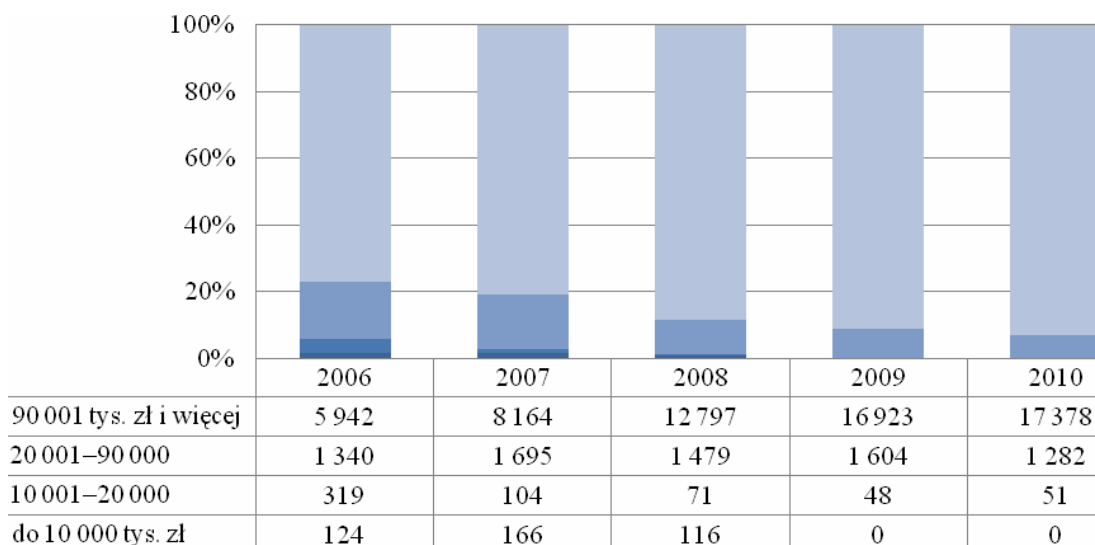
90 001 tys. zł i więcej, a ich udział w liczbie SKOK ogółem stanowił od 75,9% w 2006 r. do 86,2% w 2010 r. W kasach o najniższej sumie bilansowej odnotowano w latach 2006-2010 sukcesywny spadek liczby członków z 24,6 tys. do 10,7 tys. osób. Świadczy to o malejącym znaczeniu i roli jaką pełnią małe SKOK na rynku usług finansowych *parabanków*. W SKOK-ach o sumie bilansowej poniżej 20 000 tys. zł liczba członków prowadzących działalność gospodarczą była nieznaczna. Najwyższy udział w strukturze członków SKOK prowadzących działalność gospodarczą odnotowano w SKOK-ach o wartości aktywów 90 001 tys. zł i więcej.

Wykres 8. Liczba i struktura przynależności członków SKOK według wielkości sumy bilansowej

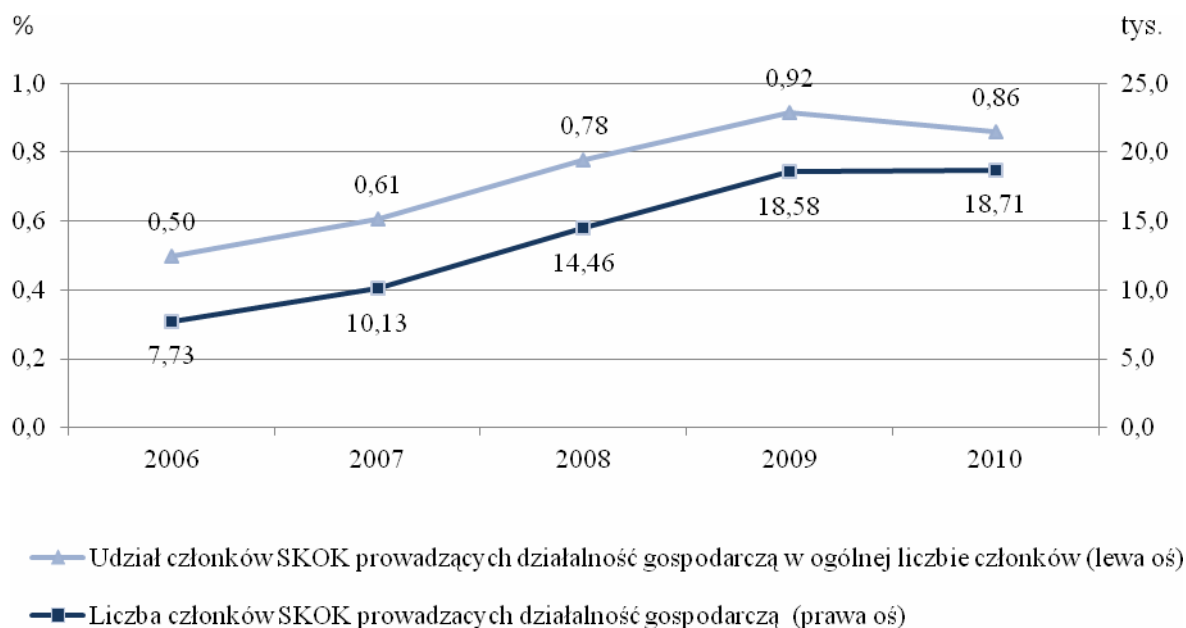
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 9. Liczba i struktura przynależności członków SKOK prowadzących działalność gospodarczą według wielkości sumy bilansowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 10. Liczba i udział członków SKOK prowadzących działalność gospodarczą

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

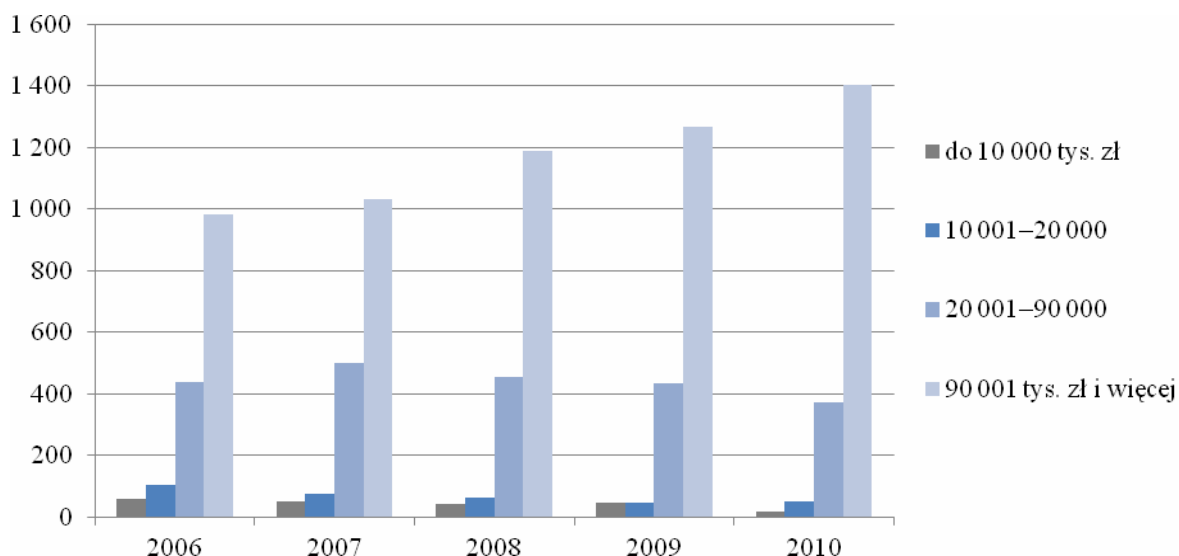
W latach 2006-2010 w SKOK-ach wciąż utrzymywała się niska liczba członków, którzy prowadzili działalność gospodarczą, ich udział stanowił jedynie 0,50% w 2006 r. i 0,86% w 2010 r. (18,7 tys. osób) w liczbie członków ogółem. Przyrost liczby tych członków w latach 2006-2010 wynosił 142,2%. Większość tych rachunków było otwartych w SKOK-ach o sumie bilansowej 90 001 tys. zł i więcej, a ich udział w łącznej liczbie rachunków członków prowadzących działalność gospodarczą wynosił od 76,9% w 2006 r. do 92,9% w 2010 r. W kasach o sumie bilansowej niższej niż 20 001 tys. zł udział tych członków w bazie osób zrzeszonych był znikomy. Wskazuje to na obsługiwanie tego typu klientów jedynie przez kasy o większym zasięgu działania i wysokiej sumie bilansowej.

Liczba oddziałów SKOK w latach 2006-2010 odnotowała stały trend rosnący z poziomu 1 586 w 2006 r. do 1 843 w 2010 r., pomimo zmniejszenia liczby kas w tym okresie o 11. Największą sieć dystrybucji SKOK odnotowano w kasach o sumie bilansowej 90 001 tys. zł i więcej, w których udział oddziałów i punktów kasowych w ich łącznej liczbie wynosił od 62,0% w 2006 r. do 76,2% w 2010 r. W pozostałych kasach o sumie bilansowej do 10 000 tys. zł, 10 001 – 20 000 tys. zł oraz 20 001 – 90 000 tys. zł następował stały spadek liczby oddziałów.

W latach 2006-2010 wzrosła liczba oddziałów kas i ich punktów kasowych z 22,7 do 31,2 w przeliczeniu na jedną kasę SKOK. W podmiotach o sumie bilansowej niższej niż 10 000 tys. zł w 2010 r. na 7 kas przypadło 17 oddziałów i punktów kasowych, natomiast w grupie o sumie bilansowej z przedziału 10 001 – 20 000 tys. zł na 8 kas przypadło 49 oddziałów. W największych

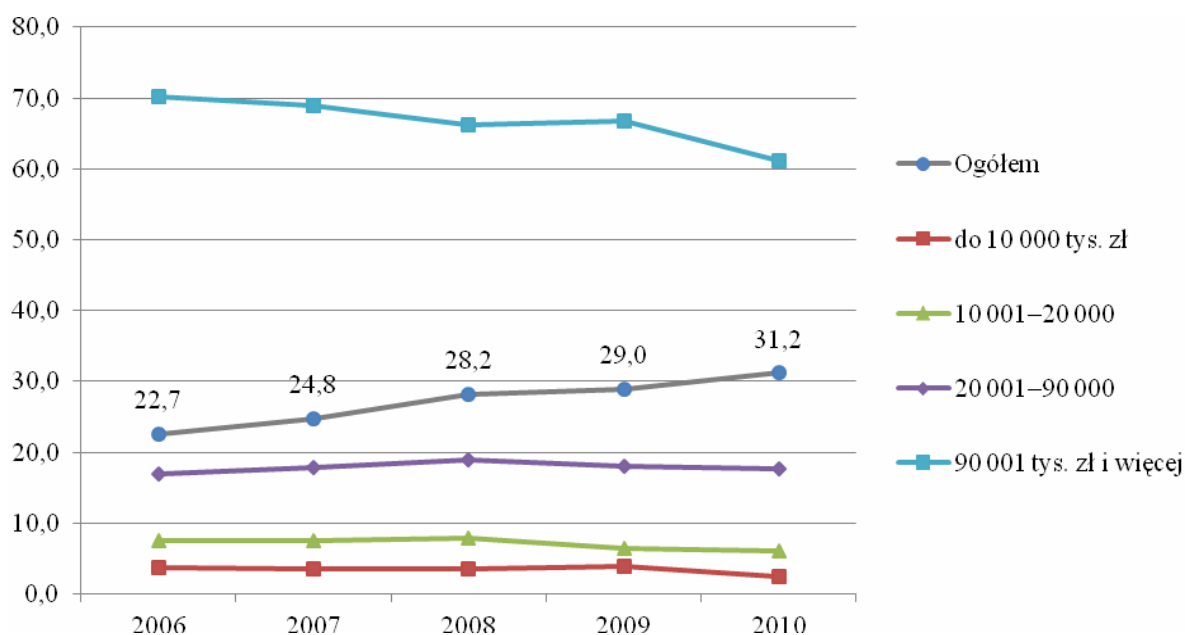
kasach o sumie bilansowej powyżej 90 001 tys. zł na jedną kasę przypadało w 2010 r. ponad 60 oddziałów i punktów kasowych. Przy zdecydowanej przewadze sieci dystrybucji usług SKOK-ów o najwyższej sumie bilansowej, kasy te odnotowały spadek liczby oddziałów przypadających na jedną kasę w latach 2006-2010 (o około 9 oddziałów i punktów kasowych na jeden SKOK).

Wykres 11. Liczba oddziałów i punktów kasowych SKOK według sumy bilansowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 12. Liczba oddziałów i punktów kasowych przypadających na jeden SKOK według sumy bilansowej

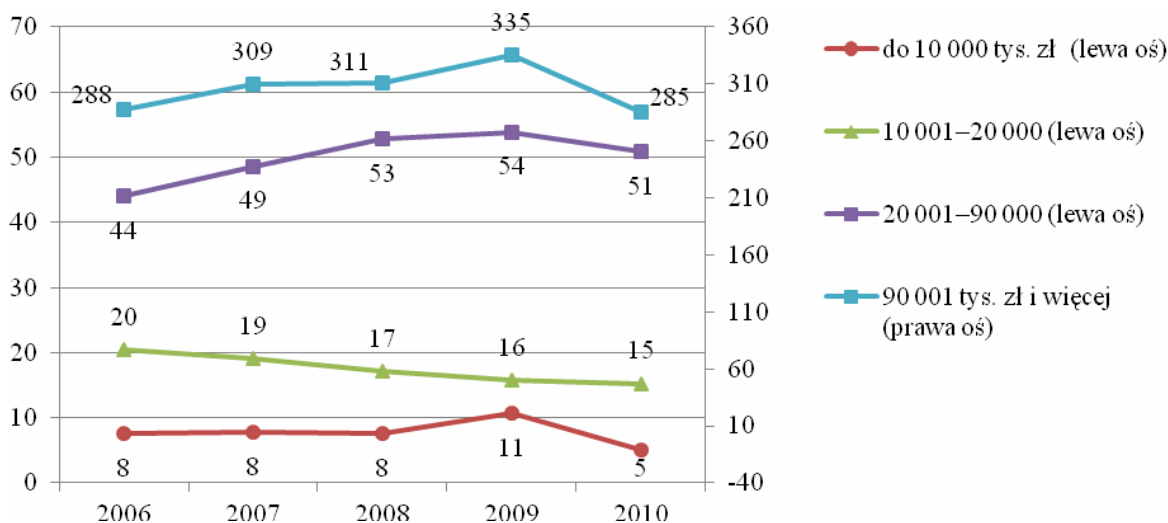

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

W latach 2006-2009 przeciętny wzrost zatrudnienia w SKOK wynosił od 5 577 do 7 900 osób zatrudnionych, natomiast w 2010 r. odnotowano nieznaczny spadek zatrudnienia o 1,4% w 2010 r. Zmniejszenie zatrudnienia ogółem w SKOK w ostatnim roku wiązało się z mniejszą liczbą kas, co wynikało z fuzji wśród tych instytucji oraz konieczności ograniczania kosztów działalności operacyjnej. Średni poziom zatrudnienia przypadających na jedną SKOK wzrósł z 79,7 w 2006 r. do 132,0 osób zatrudnionych w 2010 r.

W SKOK-ach o najniższej sumie bilansowej (do 10 000 tys. zł) przeciętne zatrudnienie kształtowało się na poziomie od 10,7 osób w 2009 r. do 5,1 osób w 2010 r. Zmniejszenie łącznego zatrudnienia w tej grupie kas wynikało ze spadku ich liczby z 12 do 7 w latach 2009-2010 oraz zmniejszenia o 30 liczby oddziałów i punktów kasowych (z 47 spadek do 17). Poziom zatrudnienia przypadającego na jedną kasę był również niższy w SKOK-ach o najwyższej sumie bilansowej, w których średnia liczba pracowników zmniejszyła się z 335,2 osób zatrudnionych w 2009 r. do 285,4 osób w 2010 r. Wskazuje to na znaczące ograniczanie kosztów związanych z działalnością operacyjną kas.

Wykres 13. Liczba zatrudnionych w SKOK w przeliczeniu na jedną kasę według sumy bilansowej

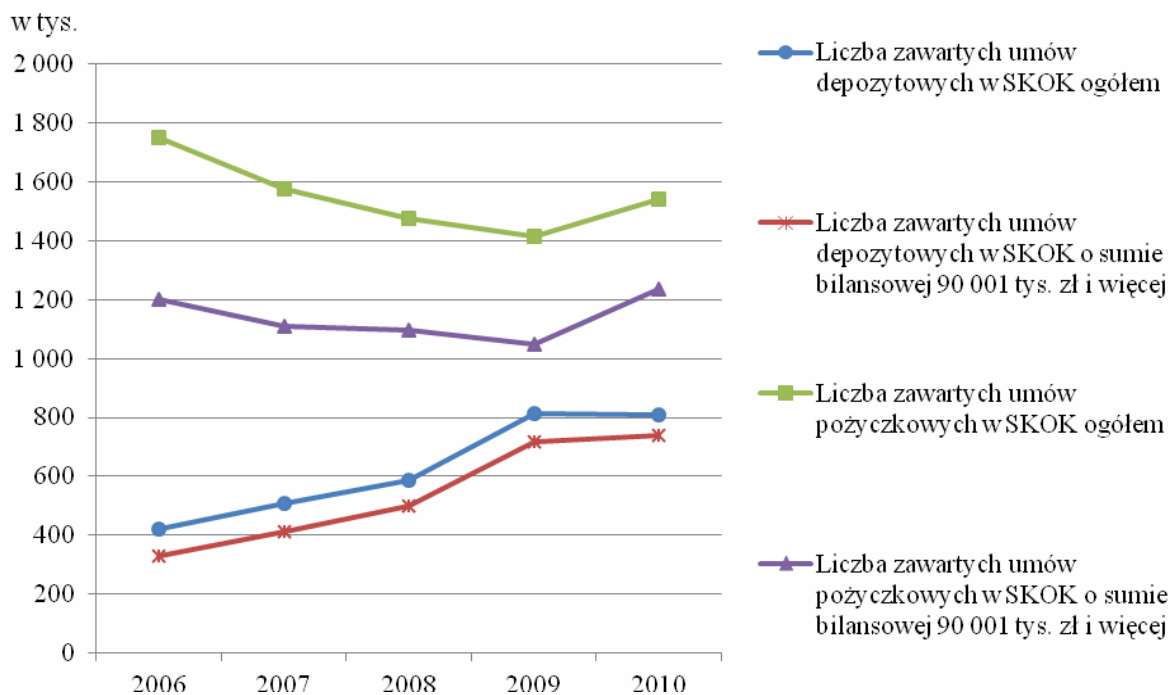

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

W latach 2006-2010 nie odnotowano jednolitego trendu wzrostu liczby zawieranych umów pożyczkowych w SKOK. Wzrost liczby tych umów w 2010 r. w relacji do 2009 r. wynosił 9,2%. W strukturze udzielanych umów pożyczkowych, najwyższy ich udział wystąpił w kasach o sumie bilansowej 90 001 tys. zł i więcej, kształtując się na poziomie od 69,7% w 2006 r. do 80,0% w 2010 r. W latach 2009-2010 stwierdzono w tej grupie kas najwyższy wzrost umów

pożyczkowych – o 17,8%, tj. o 186,6 tys. umów (do poziomu 1 234,3 tys.). Świadczy to przewadze tych SKOK-ów nad pozostałymi kasami, dzięki wyższej sumie bilansowej jednostki te mogą zaoferować umowy pożyczkowe swoim członkom na bardziej korzystnych warunkach.

Wykres 14. Umowy depozytowe i pożyczkowe w SKOK

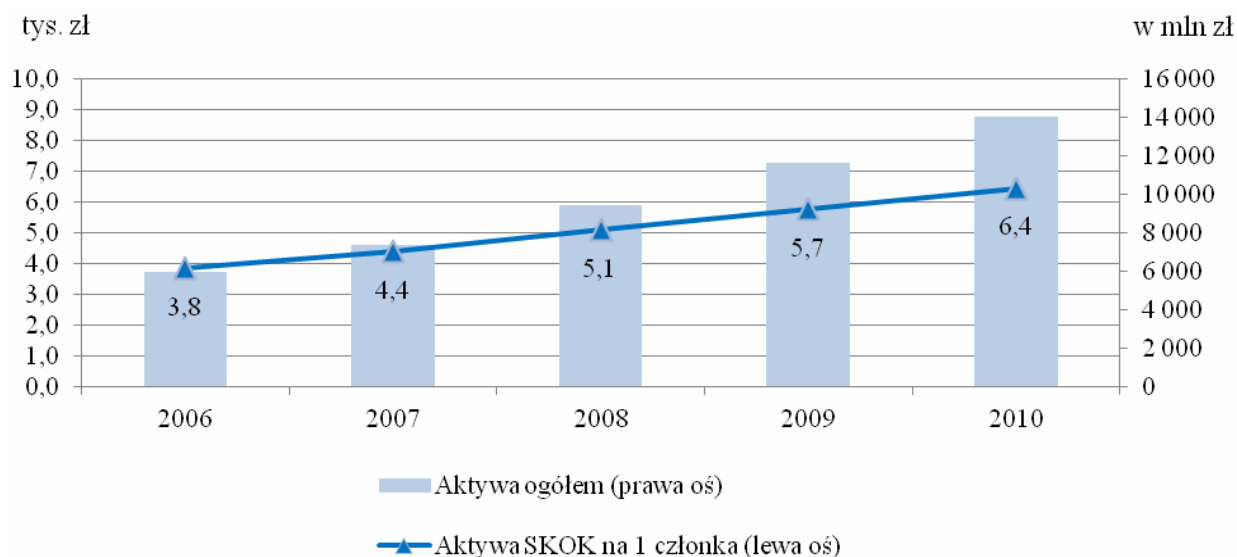
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

W latach 2006-2009 liczba umów depozytowych, będących podstawą finansowania SKOK, wzrosła z 419,5 tys. do 815,4 tys., natomiast w 2010 r. odnotowano nieznaczny spadek tej liczby o 0,8%. W 2010 r. pomimo spadku liczby umów depozytowych stwierdzono wzrost wartości depozytów w przeliczeniu na jednego członka do poziomu 6,1 tys. zł wobec 5,4 tys. zł w 2009 r. Największy udział nowo zawartych umów depozytowych we wszystkich SKOK-ach wyróżniały kasy o sumie bilansowej 90 001 tys. zł i więcej, których umowy stanowiły 78,7% wszystkich umów SKOK-ów w 2006 r., a w 2010 r. – 91,1%.

Wzrost bazy członkowskiej SKOK w latach 2006-2010 odzwierciedla stabilny rozwój działalności depozytowej i pożyczkowej. Przyrost bazy członkowskiej w 2008 r. był najwyższy i wyniósł 11,2% wobec 2007 r., natomiast w 2010 r. kształtował się na poziomie 7,4% w relacji do roku poprzedniego. Niższy przyrost bazy członkowskiej w 2010 r. w nieznacznym zakresie przełożył się na ograniczenie wzrostu aktywów tych jednostek (spadek o 2,8 pkt proc. w 2010 r. wobec 2009 r.). Aktywa SKOK-ów w 2010 r. kształtowały się na poziomie 14,0 mld zł, odnotowując wzrost o 134,7% wobec 2006 r. (6,0 mld zł).

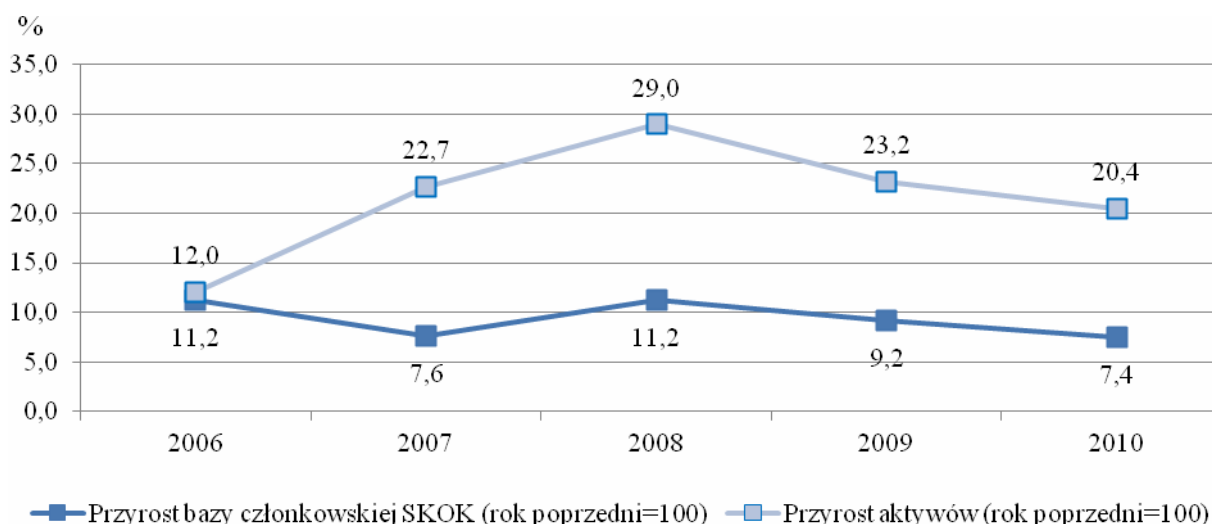
Przyrost aktywów SKOK-ów przez ostatnie pięć lat charakteryzował się wzrostowym trendem, najwyższym – na poziomie 29,0% w 2008 r. Wzrost aktywów SKOK utrzymywał się na wysokim poziomie pomimo konkurencji o klientów ze strony takich podmiotów jak banki komercyjne, które prowadziły na przełomie lat 2008/2009 „wojnę depozytową”, celem utrzymania płynności i zapewnienia bazy depozytowej, oferując korzystne oprocentowanie depozytów.

Wykres 15. Aktywa SKOK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 16. Baza członkowska a przyrost aktywów SKOK

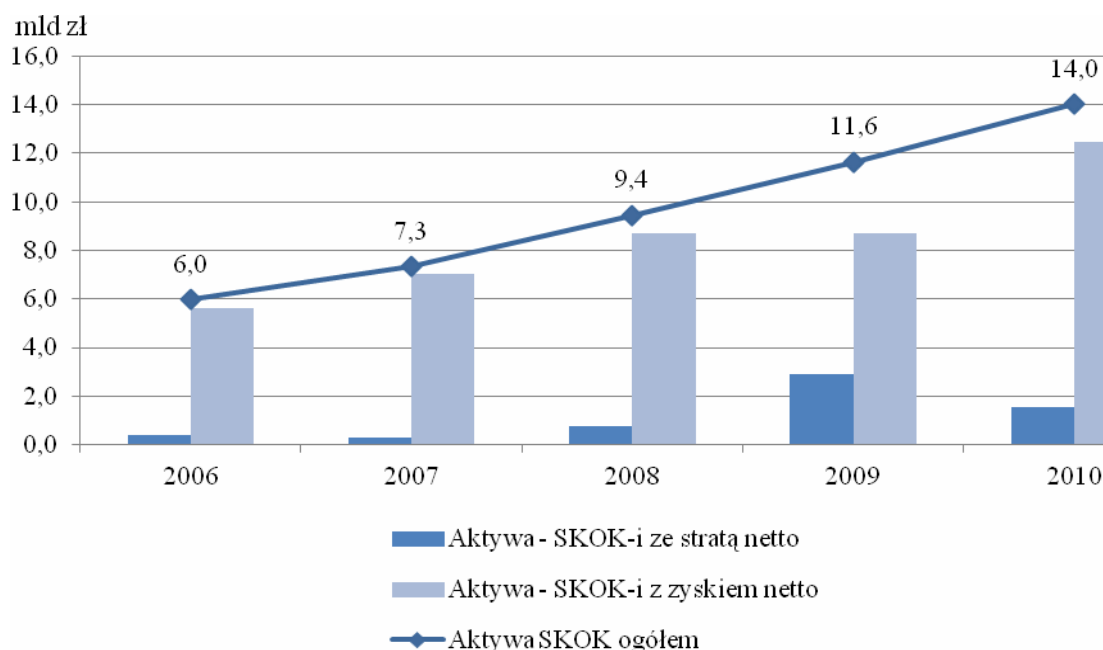

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

W latach 2006-2010 odnotowano stabilny wzrost aktywów SKOK przypadających na jednego członka, wartość ta wynosiła od 3,8 tys. zł w 2006 r. do 6,4 tys. zł w 2010 r. Dynamika

wzrostu aktywów kas była kształtowana przez SKOK-i, które uzyskiwały dodatni wynik finansowy, gdyż ich wartość aktywów była wyższa ponad 8-krotnie w 2010 r. od aktywów SKOK-ów, które odnotowały stratę netto.

Wykres 17. Aktywa w SKOK według uzyskanego wyniku finansowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

W strukturze majątku SKOK-ów przeważał majątek obrotowy, którego udział w aktywach stanowił 92,3% w 2010 roku. Udział ten determinowany był głównie przez wysoki poziom należności krótkoterminowych, które w 2010 r. stanowiły 86,2% całej wartości aktywów obrotowych (wobec 77,9% w 2009 r.). Kapitał własny kas stanowił w pasywach ogółem od 3,9% w 2006 r. do 3,0% w 2010 r., natomiast największy udział w źródłach finansowania stanowiły zobowiązania i rezerwy na zobowiązania – 97,0% w 2010 r. (w tym 98% to zobowiązania krótkoterminowe). Struktura ta wynikała z poziomu depozytów lokowanych w SKOK-ach na 12 miesięcy.

Tabl. 8. Wybrane dane z bilansu SKOK (stan w dniu 31 XII)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010
	w mln zł				
Aktywa ogółem.....	5 969,8	7 325,0	9 446,9	11 637,3	14 014,4
Aktywa trwałe	482,2	567,5	760,6	777,5	1 079,0
Aktywa obrotowe.....	5 487,6	6 757,5	8 686,4	10 859,9	12 935,4
Należności krótkoterminowe ..	4 266,4	5 353,4	7 112,8	8 652,3	10 082,5
Pasywa ogółem.....	5 969,8	7 325,0	9 446,9	11 637,3	14 014,4
Kapitał własny	231,1	278,3	312,1	311,6	418,6
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania.....	5 738,7	7 046,7	9 134,8	11 325,7	13 595,8
Zobowiązania krótkoterminowe.....	5 717,0	6 977,9	9 009,4	11 192,9	13 437,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Tabl. 9. Struktura bilansu SKOK

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010
	w %				
Suma bilansowa	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Aktywa trwałe	8,1	7,7	8,1	6,7	7,7
w tym					
Rzeczowe aktywa trwałe	3,5	3,2	2,4	1,3	1,2
Inwestycje długoterminowe.....	4,4	4,1	5,0	4,9	5,9
Aktywa obrotowe.....	91,9	92,3	91,9	93,3	92,3
w tym					
Należności krótkoterminowe	71,5	73,1	75,3	74,3	71,9
Inwestycje krótkoterminowe.....	20,3	19,1	16,5	18,9	20,3
w tym środki pieniężne w kasie i na rachunkach	4,4	4,1	4,4	4,5	4,5
Kapitał (fundusz) własny	3,9	3,8	3,3	2,7	3,0
w tym					
Kapitał (fundusz) podstawowy	1,4	1,3	1,0	1,0	0,9
Kapitał (fundusz) zapasowy.....	2,0	2,0	1,9	1,9	1,7
Wynik finansowy netto z okresu obrotowego	0,6	0,5	0,2	-0,2	0,6
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania...	96,1	96,2	96,7	97,3	97,0
w tym					
Zobowiązania długoterminowe.....	0,2	0,6	0,4	0,6	0,5
Zobowiązania krótkoterminowe	95,8	95,3	95,4	96,2	95,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

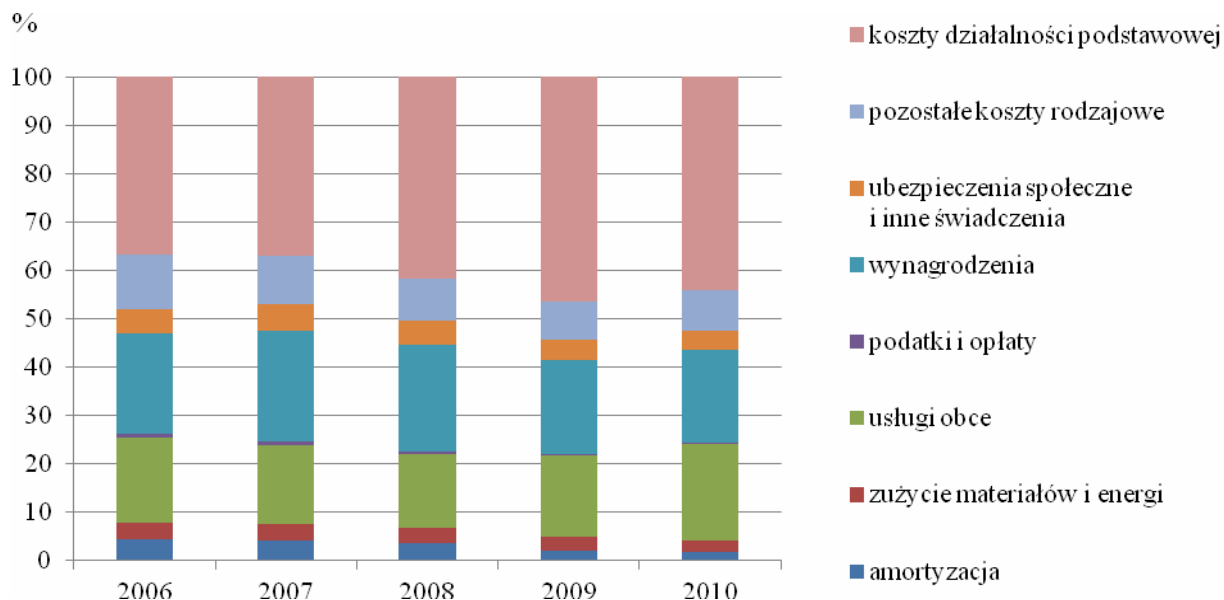
Najwyższy udział w przychodach z całokształtu działalności SKOK stanowiły przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi – 82,6% w 2010 r., natomiast w kosztach uzyskania przychodu z całokształtu działalności przeważały koszty działalności operacyjnej, których udział wynosił 72,4% w 2010 r.

Tabl. 10. Wybrane dane z rachunku zysków i strat SKOK

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010
	w mln zł				
Przychody z całokształtu działalności (ogółem)	886,8	1029,2	1475,3	1729,8	2380,2
Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi	797,4	949,6	1221,2	1562,6	1966,1
Pozostałe przychody operacyjne	49,5	45,1	194,6	97,0	339,5
Przychody finansowe	39,9	34,5	59,5	70,2	74,6
w tym					
odsetki	27,3	26,3	40,6	47,2	49,4
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności (ogółem)	849,9	986,2	1433,3	1724,0	2266,6
Koszty działalności operacyjnej	751,2	876,0	1178,1	1531,0	1642,3
Pozostałe koszty operacyjne	95,1	103,0	245,3	186,7	620,6
Koszty finansowe	3,6	7,2	9,9	6,3	3,7
w tym					
odsetki	2,3	5,4	6,1	3,7	2,7
Wynik ze sprzedaży	46,1	73,6	43,0	31,6	323,8
Wynik z działalności operacyjnej	0,6	15,8	-7,6	-58,1	42,8
Wynik z działalności gospodarczej	36,9	43,0	42,0	5,8	113,6
Wynik finansowy brutto	36,9	43,0	42,0	5,7	113,6
Podatek dochodowy	2,5	6,8	23,4	24,9	28,0
Wynik finansowy netto	34,4	36,2	18,6	-19,2	85,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 18. Struktura kosztów działalności operacyjnej SKOK

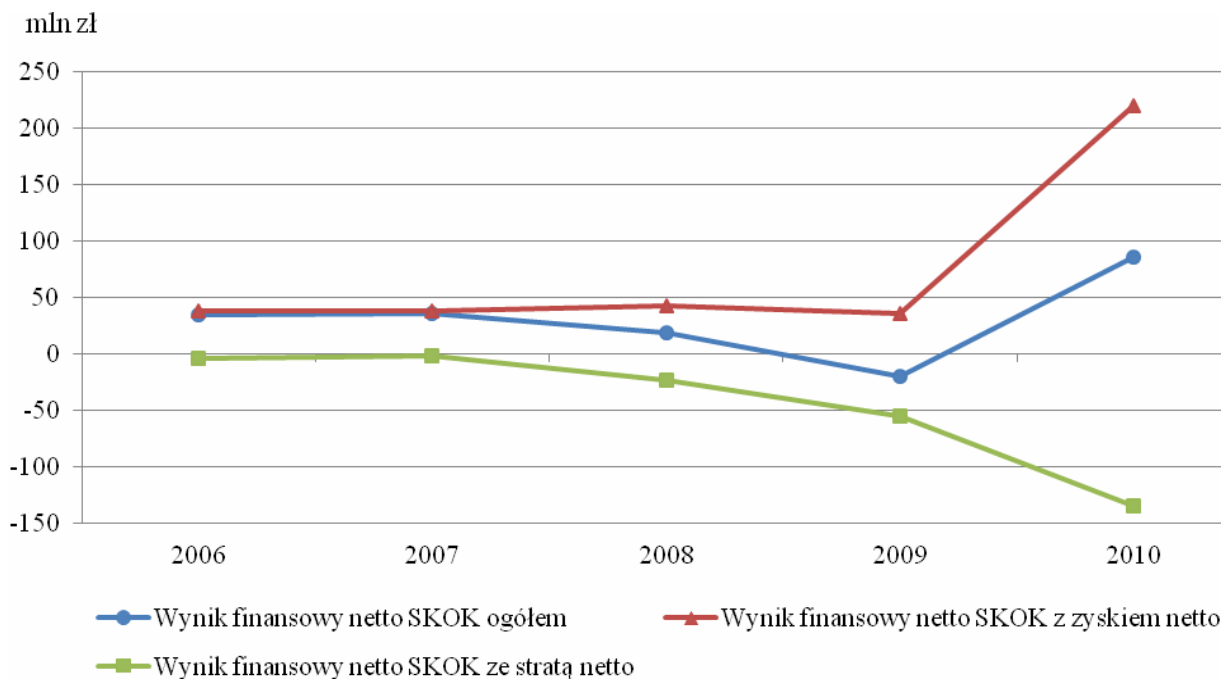

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

W strukturze kosztów działalności operacyjnej przeważały koszty działalności podstawowej, których udział stanowił 36,7% w 2006 r., a w 2010 r. – 43,9%. W latach 2006-2010 w strukturze

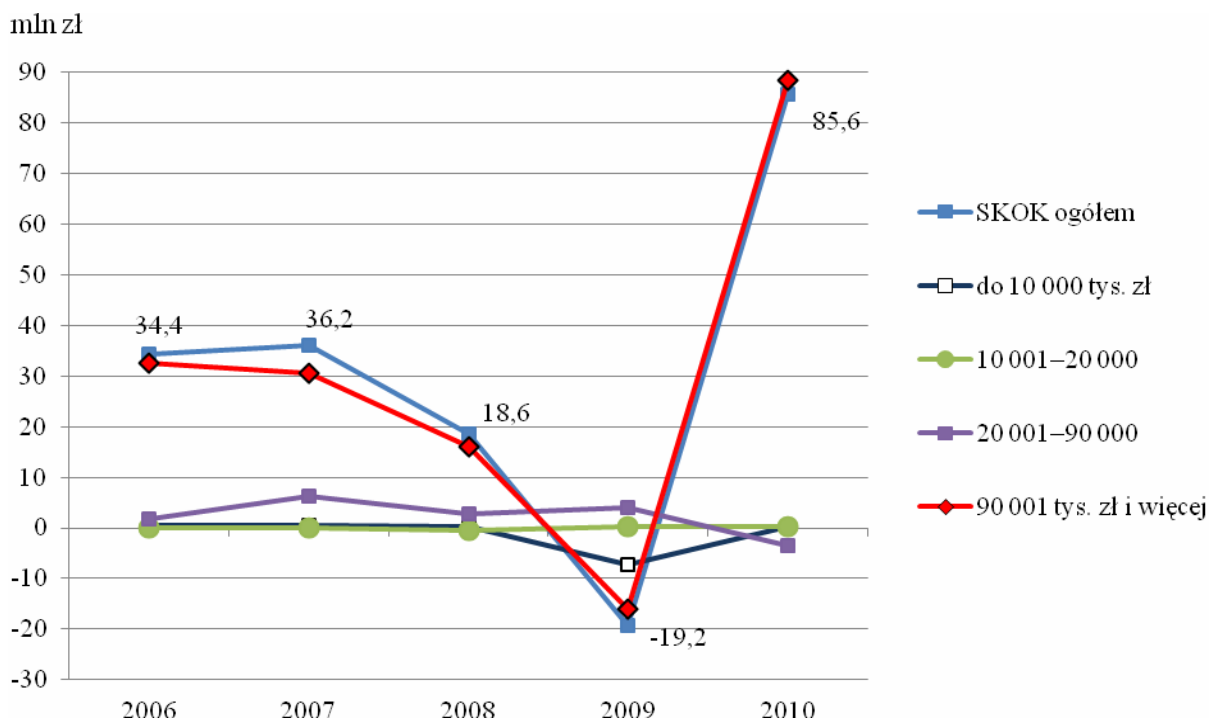
kosztów operacyjnych wysoki udział odnotowano również dla kosztów wynagrodzeń od 20,6% w 2006 r. do 19,0% w 2010 r. oraz kosztów usług obcych (19,9% w 2010 r.).

Wykres 19. Wynik finansowy netto SKOK

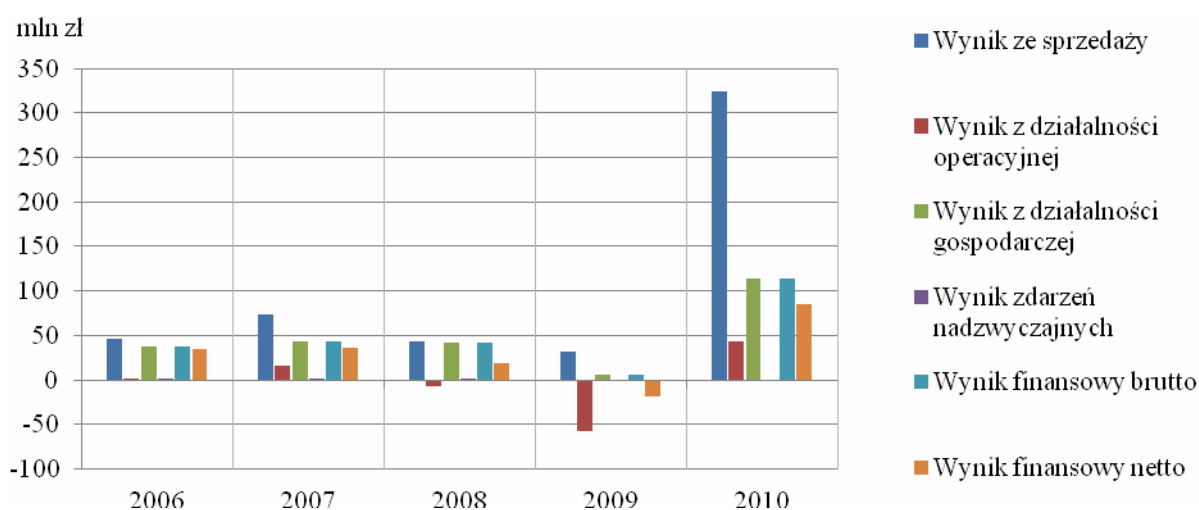
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 20. Wynik finansowy netto SKOK według sumy bilansowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 21. Struktura wyników finansowych SKOK

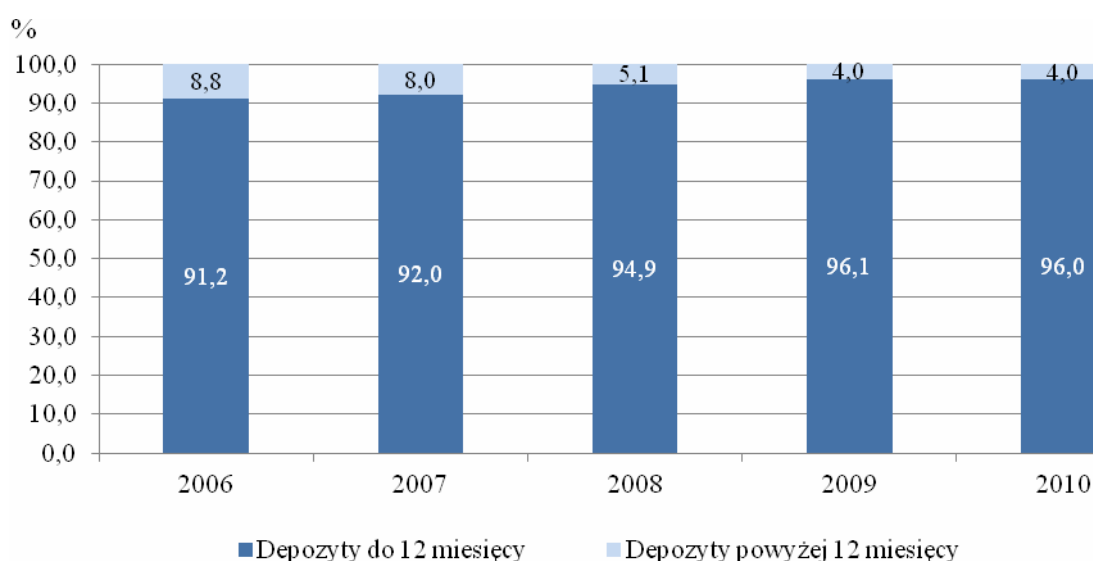
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Działalność SKOK-ów w latach 2006-2008 oraz w 2010 r. była rentowna odnotowując dodatni wynik finansowy na sprzedaży oraz wynik netto. W 2009 r. SKOK-i odnotowały stratę netto na poziomie 19,2 mln zł, która wiązała się z ujemnym wynikiem na działalności operacyjnej w wysokości 58,1 mln zł. W 2010 r. działalność operacyjna kas wygenerowała zysk w wysokości 42,8 mln zł, działalność gospodarcza – 113,6 mln zł, natomiast zysk netto wynosił 85,6 mln zł.

Wynik finansowy SKOK-ów ogółem w 2010 r. (85,6 mln zł) kształtowany był głównie przez wysoki zysk netto wygenerowany przez SKOK-i o sumie bilansowej powyżej 90 001 tys. zł (88,4 mln zł). Pozostałe kasy pogrupowane według sumy bilansowej w 2010 r. uzyskały niski zysk netto bądź poniosły stratę (kasy o sumie bilansowej 20 001 – 90 000 tys. zł). SKOK-i odnotowały w 2010 r. zwiększenie różnicy pomiędzy kasami które wygenerowały dodatni wynik finansowy (219,9 mln zł), a stratę netto (134,4 mln zł).

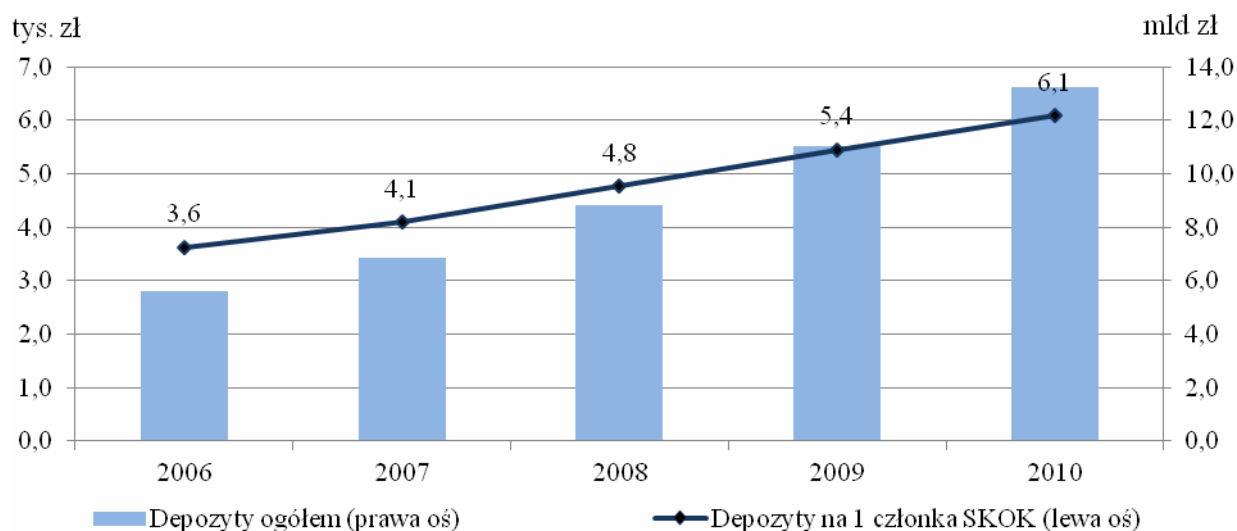
W strukturze depozytów SKOK-ów stwierdzono wyższy udział depozytów lokowanych do 12 miesięcy, który wyniósł od 91,2% w 2006 r. do 96,0% w 2010 r. W badanym okresie odnotowano malejący udział depozytów składanych na okres dłuższy niż 12 miesięcy. W latach 2006-2010 odnotowano wzrost depozytów w przeliczeniu na jednego członka SKOK. W 2010 r. wartość ta wynosiła 6,1 tys. zł wobec 3,6 tys. zł w 2006 r. i charakteryzowała się stałym wzrostem. Wartość depozytów członkowskich przyjętych przez SKOK w tym okresie zwiększyła się o 7 626 mln zł i wynosiła na koniec 2010 r. 13 241,2 mln zł.

Wykres 22. Struktura depozytów członków SKOK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

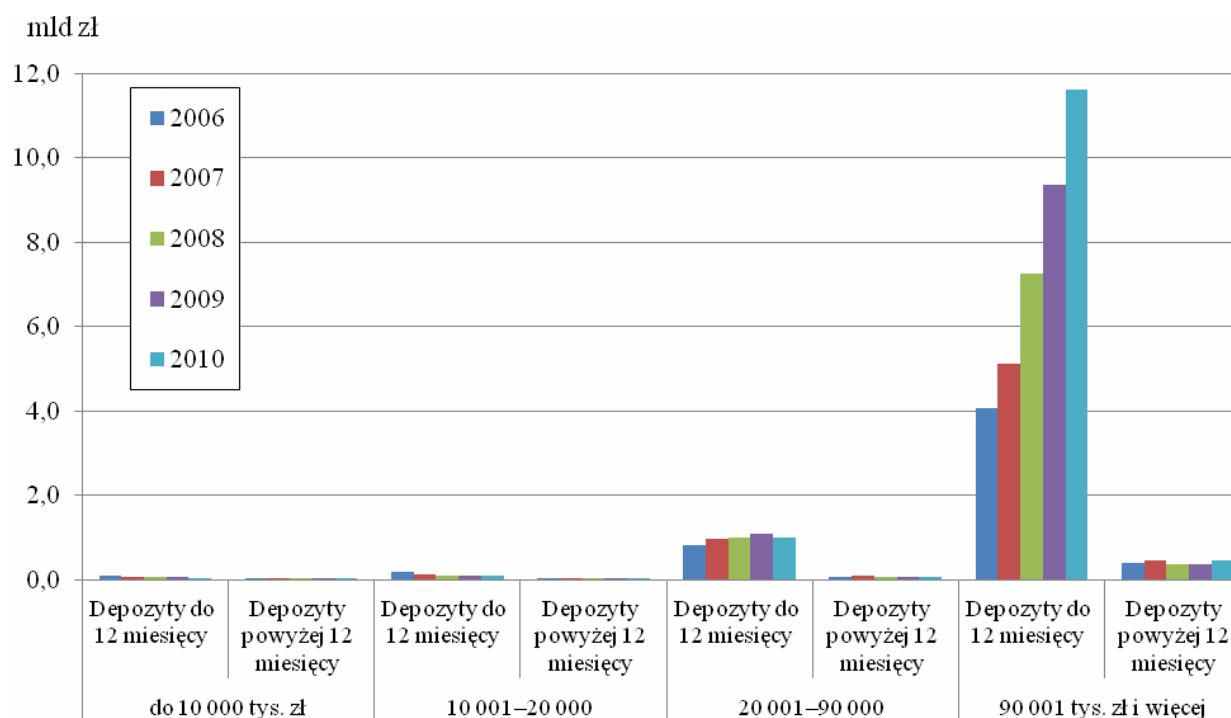
Wykres 23. Wartość depozytów ogółem oraz w przeliczeniu na jednego członka SKOK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

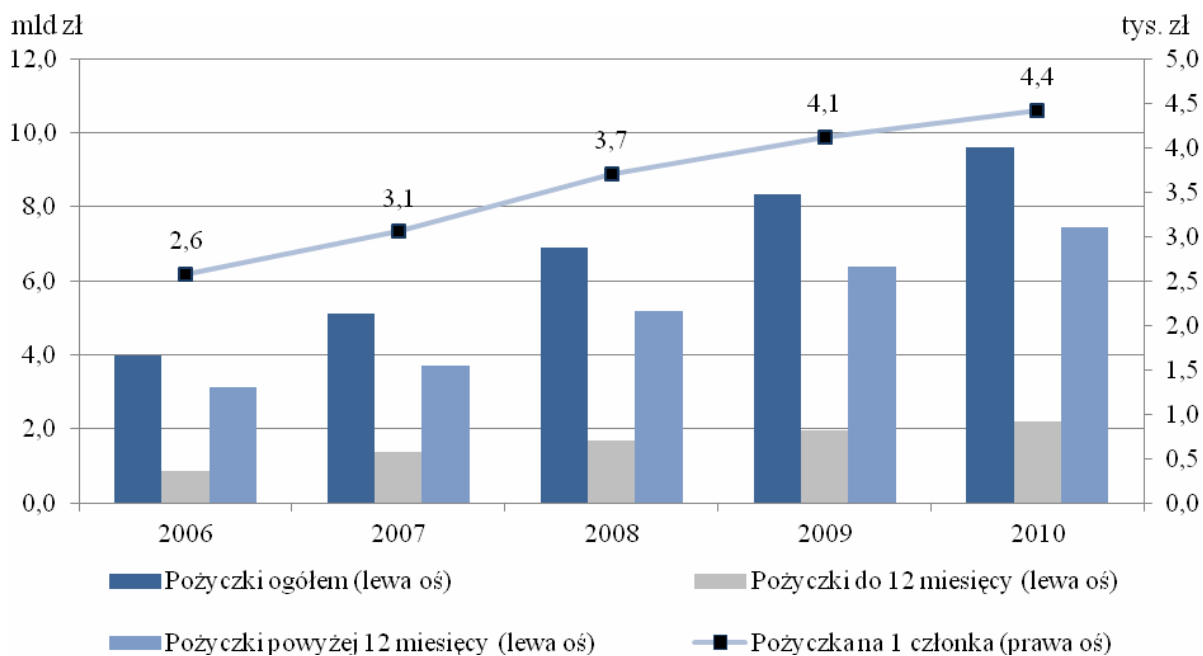
Wzrost wartości depozytów kształtowany był głównie przez powiększenie depozytów pozyskanych od członków na okres krótszy niż 12 miesięcy w SKOK-ach o najwyższej sumie bilansowej (powyżej 90 001 tys. zł). W 2010 r. depozyty te stanowił 87,6% w sumie depozytów SKOK ogółem.

Wykres 24. Wartość depozytów SKOK według sumy bilansowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 25. Wartość pożyczek członków ogółem i na jednego członka SKOK

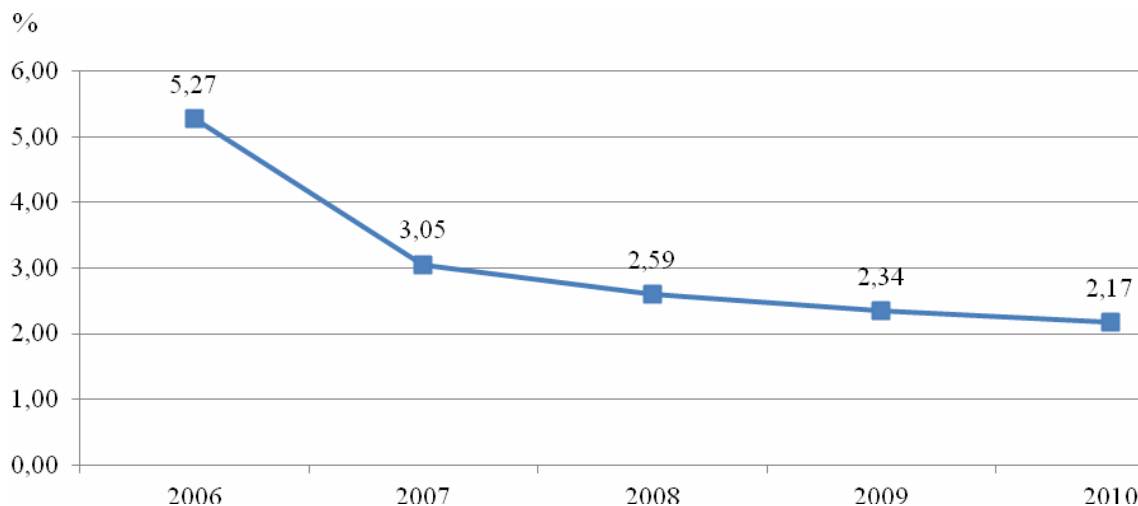

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

W strukturze udzielanych przez SKOK pożyczek najwyższy udział stanowiły pożyczki przyznawane na okres powyżej 12 miesięcy – 77,2% w 2010 r. (odnotowano wzrost ich wartości

w 2010 r. o 136,6% wobec 2006 r.). Wśród pożyczek do 12 miesięcy można wyróżnić „chwilówki”, czyli pożyczki o terminie 30 dniowym, których udział w latach 2006-2010 odnotował sukcesywny spadek z poziomu 5,3% do 2,2% w pożyczkach krótkoterminowych ogółem. W latach 2006-2010 odnotowano wzrost wartości udzielanych pożyczek przypadających na jednego członka o 1,8 tys. zł.

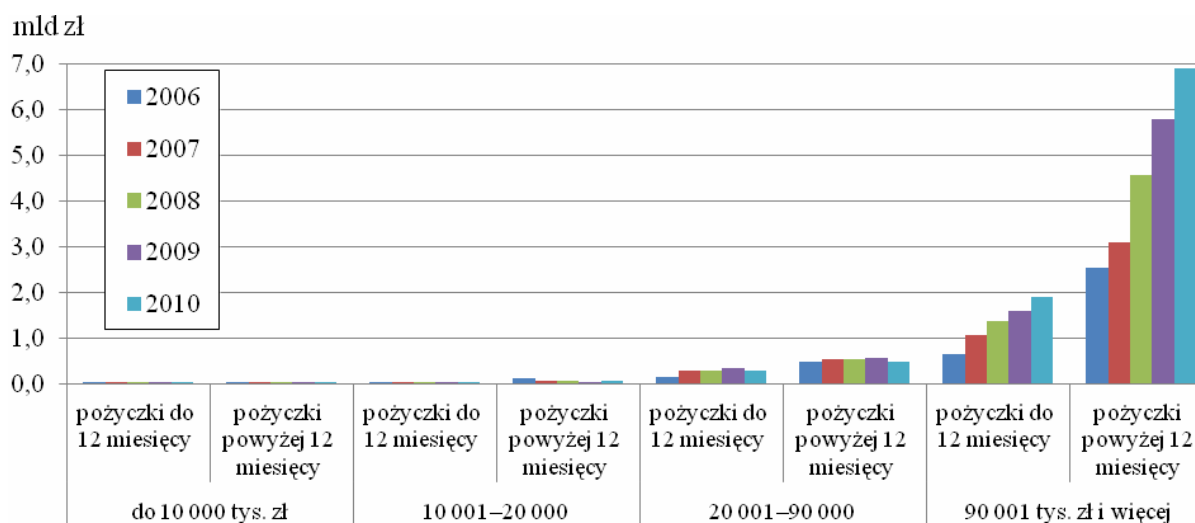
Wykres 26. Udział pożyczek „chwilówek” w pożyczkach do 12 miesięcy w SKOK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

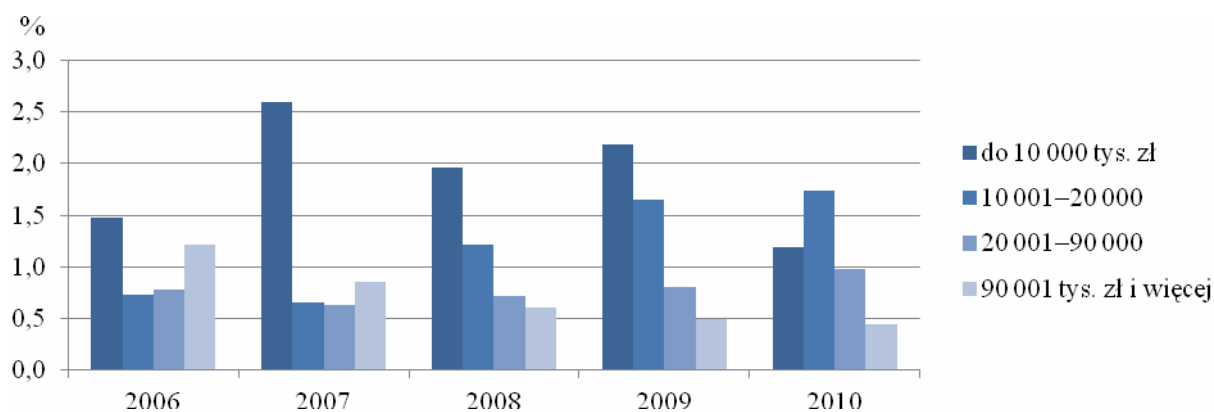
Relacja pomiędzy depozytami zgromadzonymi przez SKOK-i a udzielonymi pożyczkami wskazuje na przewagę działalności depozytowej. Wartość depozytów była wyższa od pożyczek o 1 615,5 mln zł w 2006 r., a o 3 614,8 mln zł w 2010 r. Relacja pomiędzy depozytami a pożyczkami wynosiła od 1,40 w 2006 r. do 1,38 w 2010 r. Najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano w 2008 r., która wynosiła 1,28, co wynikało z wyższej dynamiki wzrostu udzielanych pożyczek (135,0%) względem pozyskiwanych depozytów (129,3%) wobec 2007 r. Pomimo wyższej wartości depozytów od pożyczek, ich struktura zdominowana jest przez środki ulokowane na okres do 12 miesięcy.

Wykres 27. Wartość pożyczek SKOK według sumy bilansowej

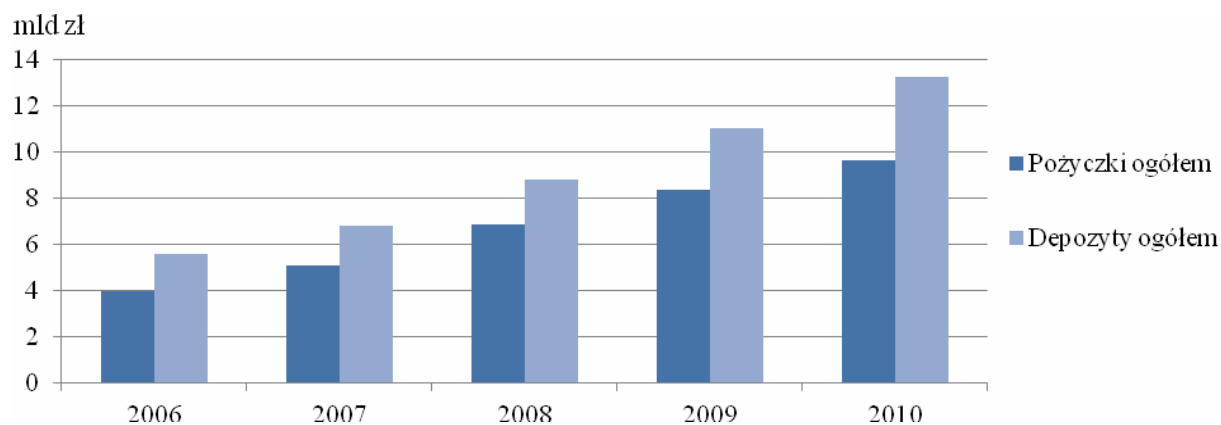
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 28. Udział chwilówek w pożyczkach ogółem SKOK według sumy bilansowej

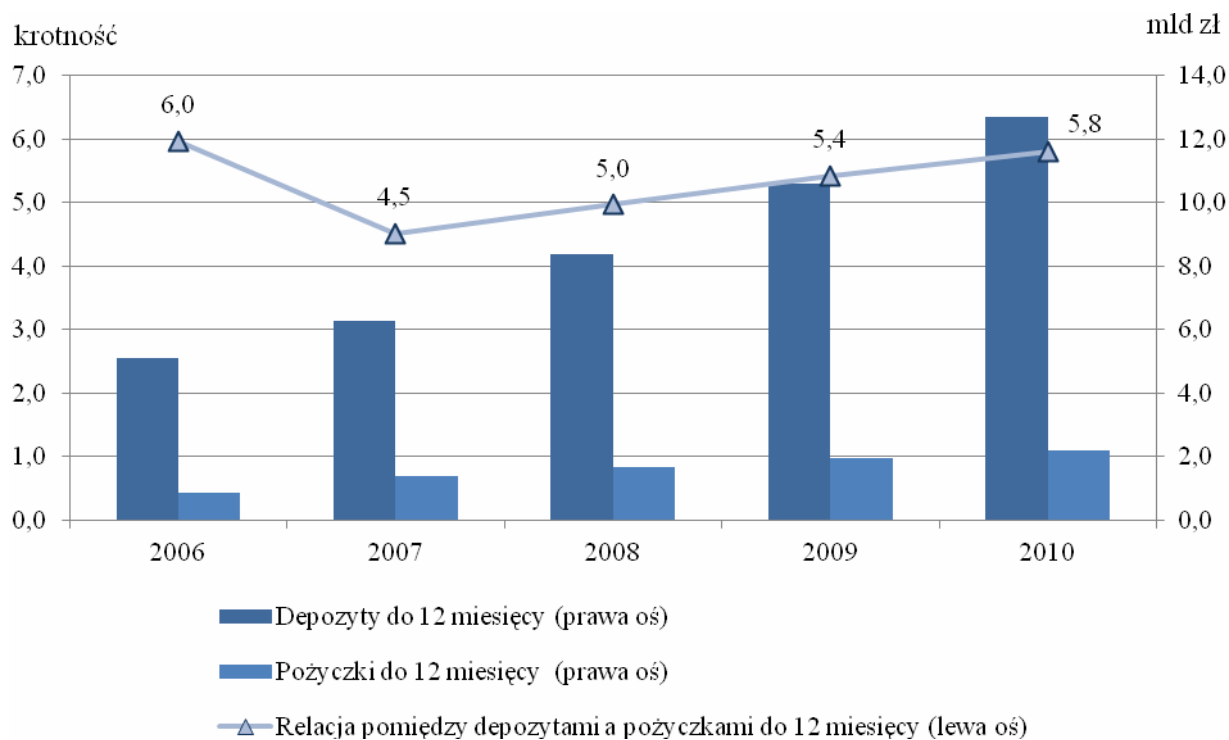
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 29. Pożyczki i depozyty ogółem w SKOK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

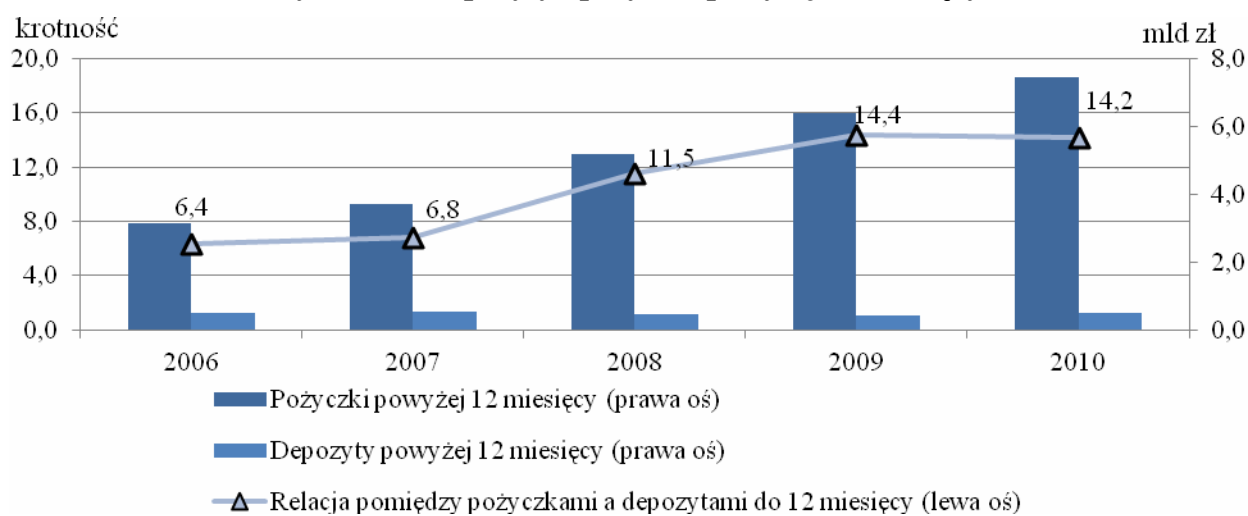
Wykres 30. Depozyty i pożyczki do 12 miesięcy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wartość depozytów do 12 miesięcy w latach 2006-2010 przekraczała poziom udzielanych pożyczek krótkoterminowych 4,5-krotnie w 2007 r., natomiast w 2010 r. 5,8-krotnie. W latach 2009-2010 wartość pożyczek udzielanych na okres dłuższy niż 12 miesięcy była wyższa 14-krotnie w relacji do utrzymywanych depozytów na okres dłuższy niż rok.

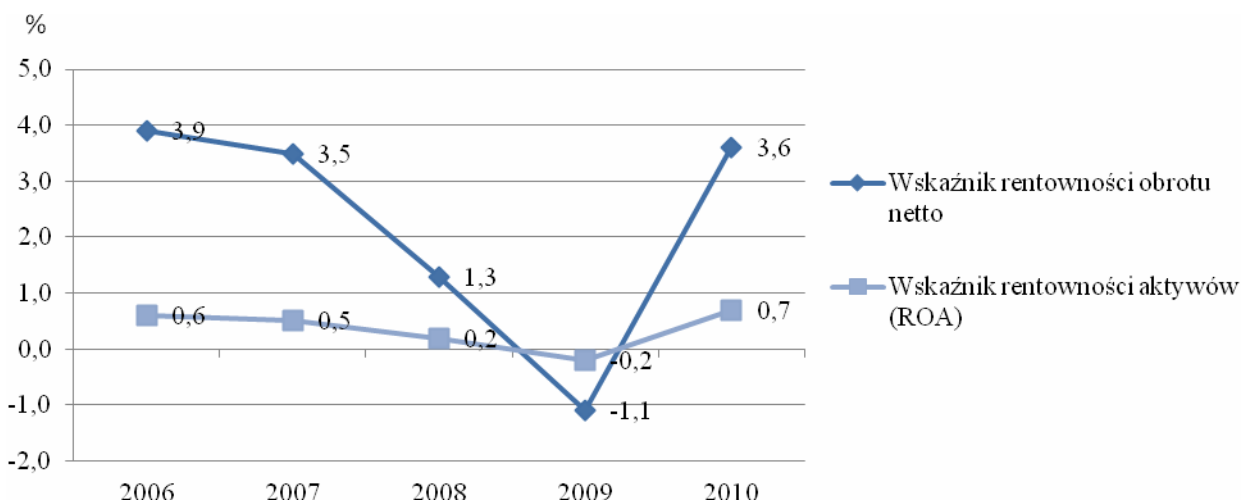
Wykres 31. Depozyty i pożyczki powyżej 12 miesięcy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

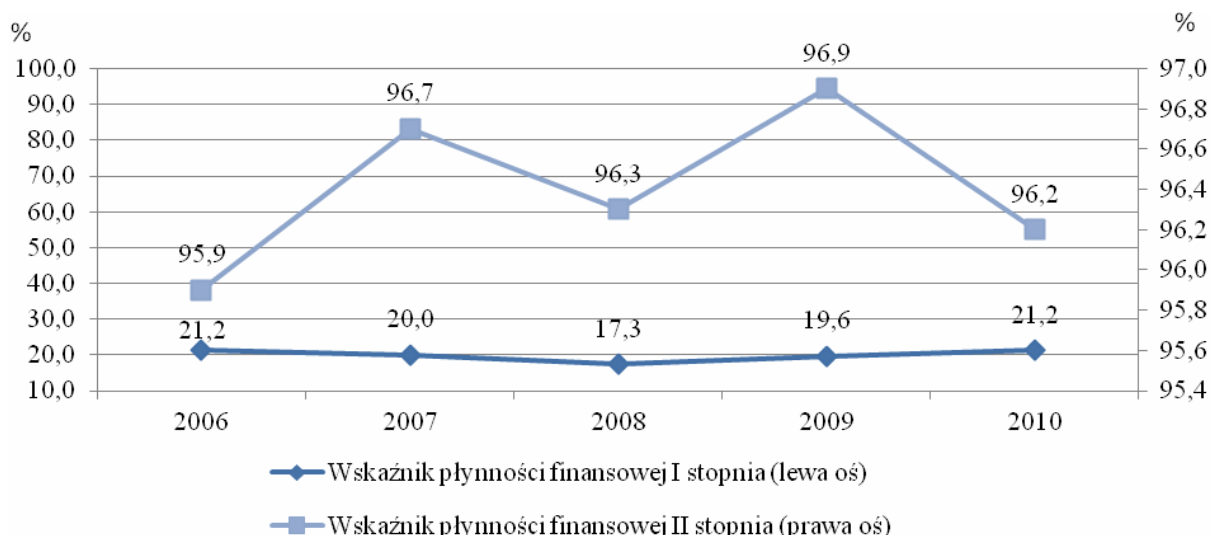
Wskaźnik rentowności obrotu netto w 2009 r. odnotował wartość ujemną -1,1%, natomiast w 2010 r. wysoki wynik finansowy pozwolił na zwiększenie rentowności obrotu tych jednostek do poziomu 3,6%. W latach 2006-2010 rentowność aktywów SKOK-ów była najwyższa w 2010 r. i kształtowała się na poziomie 0,7%. Wzrost zyskowności aktywów w tym okresie świadczy o poprawie efektywności działalności depozytowo-pożyczkowej kas. Sytuacja ta wynikała z niższej dynamiki wzrostu kosztów działalności operacyjnej w porównaniu do dynamiki przychodów ogółem w 2010 r. wobec 2009 r.

Wykres 32. Wskaźniki rentowności SKOK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wykres 33. Wskaźniki płynności finansowej SKOK

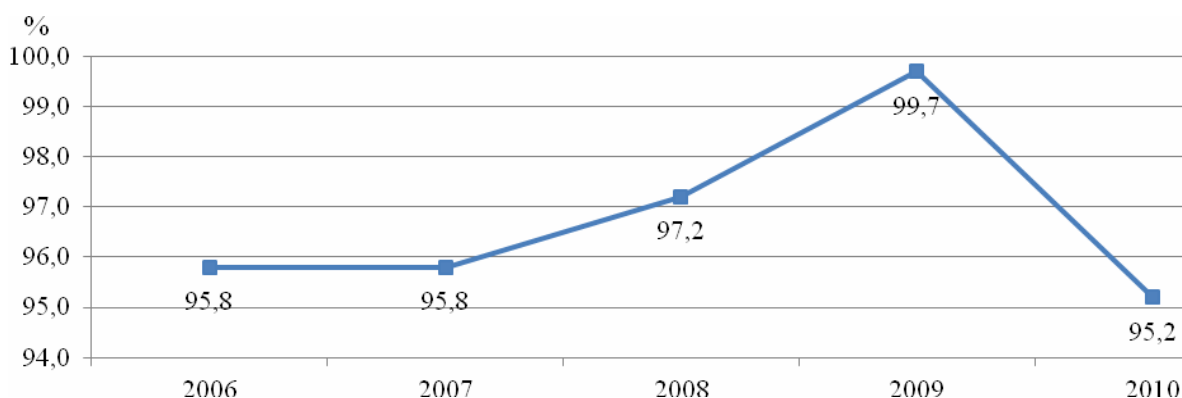
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Wskaźnik płynności finansowej I stopnia odnotował najniższy poziom w 2008 r. i wynosił 17,3%, w kolejnych latach wielkość ta wzrosła do 21,2% w 2010 r. Poprawa płynności finansowej

I stopnia wynikała z sukcesywnie rosnącej wartości środków pieniężnych na rachunku i w kasie SKOK-ów przy nieznacznie niższej dynamice wzrostu zobowiązań krótkoterminowych.

Poziom płynności finansowej II stopnia odnotował spadek w 2010 r. i wynosił 96,2% wobec 96,9% w 2009 r. Wahania poziomu tego wskaźnika w latach 2006-2010 wynikały z odmiennej dynamiki wzrostu należności krótkoterminowych i inwestycji krótkoterminowych w relacji do zobowiązań bieżących.

Wykres 34. Wskaźnik poziomu kosztów w SKOK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KSKOK.

Działalność SKOK-ów w przyszłości będzie warunkować ustawa o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, którą w dniu 5 listopada 2009 r. uchwalił Sejm. Określa ona zasady tworzenia, organizacji i działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz wprowadza nadzór KNF nad działalnością kas i Kasy Krajowej. W dniu 30 listopada 2009 r. ustawa ta została skierowana przez Prezydenta RP do Trybunału Konstytucyjnego⁴⁴. W dniu 18 maja 2011 r. Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w zakresie dotyczącym badania zgodności całości ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo, co wynikało z cofnięcia tego wniosku⁴⁵.

Sejm uchwalił 15 kwietnia 2011 r. nowelizację ustawy o obligacjach⁴⁶, której celem m.in. było wprowadzenie możliwości emisji obligacji przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową. Nowelizacja ta pozwoli na zwiększenie funduszy własnych oraz poprawę płynności tych instytucji. Od lipca 2011 r. spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe mogą emitować obligacje.

⁴⁴ NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2009 r.*, s. 103.

⁴⁵ www.trybunal.gov.pl

⁴⁶ Dz. U. 2011, Nr 129, poz. 731.

Podsumowanie

Kryzys finansowy przyczynił się do upadku wielu renomowanych instytucji finansowych na świecie, zwiększając ryzyko działalności podmiotów na rynkach finansowych. Unie kredytowe na świecie, jak i SKOK-i w Polsce w okresie kryzysu finansowego nie wymagały rekapitalizacji, która dotyczyła sektora bankowego w Stanach Zjednoczonych i Europie.

SKOK-i od początku ich powstania rozwijają się przy utrzymaniu wysokiej dynamiki wzrostu aktywów, zachowując stabilną sytuację finansową, jednocześnie zwiększając bazę członkowską. W relacji do sektora bankowego SKOK-i dysponują niewielkimi aktywami, z ich usług korzysta ponad dwa miliony Polaków. Kasy charakteryzują się dużą liczbą depozytów i pożyczek o stosunkowo niewielkiej wartości w przeliczeniu na jednego członka SKOK.

Działalność Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych odznaczała się zróżnicowanymi wynikami finansowymi w latach 2006-2010 w zależności od sumy bilansowej oraz liczby zrzeszonych członków w ramach danej kasy. Najlepszą sytuację finansową odnotowano w kasach o najwyższej sumie bilansowej, pomimo to również i te kasy w 2009 r. poniosły stratę netto z uwagi na wysoką stratę na działalności operacyjnej. W 2010 r. odnotowano wzrost wyniku finansowego dla SKOK-ów ogółem, natomiast powiększyła się w tym okresie różnica pomiędzy wynikami finansowymi SKOK-ów, które wygenerowały zysk w relacji do tych które odnotowały stratę.

Dalsza sytuacja finansowa SKOK-ów będzie uwarunkowana zmianami prawnymi dokonanymi w 2011 r. w tym: możliwość emisji obligacji przez te jednostki oraz zapewnienie gwarancji spłaty zadłużenia tych podmiotów przez Skarb Państwa w sytuacji utraty płynności.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAPHY

1. Arch G., *Microfinance and development: Risk and return from a policy outcome perspective*. Journal of Banking and Regulation, vol. 6 no. 3, 2005.
2. Bossoutrot S.K., *Microfinance in Russia: Broadening Access to finance for Micro and Small Entrepreneurs*, World Bank Publications, Washington, USA, 2005.
3. Bretyn A., *Perspektywy funkcjonowania spółdzielczych instytucji bankowych i pozabankowych na rynku usług finansowych*, Rynki finansowe – Mikrofinanse, Kwartalnik naukowy „Pieniądze i Więż”, Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2009.
4. *Dobre prognozy rozwoju*, Prawo i Gospodarka, 27.06.2002 r.
5. Galbarczyk T. A., *Funkcjonowanie spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w Polsce – stan obecny i perspektywy rozwoju*. ANNALES UMCS, Lublin 2010.
6. Glass J.C., Mckillop D.G., Rasaratnam S., *Irish credit unions: Investigating performance determinants and the opportunity cost of regulatory compliance*. Journal of Banking & Finance 34, 2010.
7. Goldberg J.G., Randhawa M., *Strategic Alliances to scale up financial services in rural areas*, World Bank Publications, 2006.
8. Jedliński A., *Historia i perspektywy normatywnej regulacji działalności spółdzielczych kas Oszczędnościowo-kredytowych*. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – charakterystyka, rozwój, otoczenie. Kwartalnik naukowy „Pieniądze i Więż”, Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2007.
9. Kamiński W., *Spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa jako przedsiębiorstw ekonomii społecznej*. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – charakterystyka, rozwój, otoczenie. Kwartalnik naukowy „Pieniądze i Więż”, Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2007.
10. Leyshon E.R., Williams A., Colin C., *Alternative Economic Spaces*, SAGE Publications, 2003.
11. Ossowski J., *Jalmużna i kredyt*, Biblioteka Kwartalnika Naukowego „Pieniądze i Więż” Fundacja na rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2003.
12. Rzczycka A., Golawska-Witkowska G., *Efektywność funkcjonowania wybranych instytucji finansowych – analiza porównawcza Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych i banków spółdzielczych*. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – charakterystyka, rozwój, otoczenie. Kwartalnik naukowy „Pieniądze i Więż”, Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2007.
13. Ryder N, Chambers C., *The Credit Crunch – Are credit unions able to ride out the storm?* Journal of Banking Regulation, vol. 11, 1, 2009.
14. Sumichrast M.M., *Opportunities in Financial Careers*, McGraw-Hill Professional Publishing, OH, USA, 2004.
15. Szafrąńska M., *Zachowania rolników indywidualnych na rynku usług finansowych oferowanych przez Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe*, Roczniki Naukowe SERiA, zeszyt 3, Warszawa 2005.
16. Warzyńczyk-Nathali E., Piasecka-Janowicz B., *Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – historia i perspektywy*. Prawne i ekonomiczne problemy funkcjonowania spółdzielczości finansowej na przełomie lat XX i XXI wieku, Wydawnictwo WSEiP w Kielcach, Kielce 2011.
17. Wnuczek M., *Specyfika działalności kasy oszczędnościowo-kredytowej im. F. Stefczyka w polskim systemie bankowym*, Wydawnictwo Promotor, Warszawa 2009.

Dz. U. Unii Europejskiej 13.3.2009 L68/3.

ECB, Roczny raport ECB 2009 r.

IMF, *World Economic Outlook*, September, 2011 r.

IMF, *Fiscal Implications of the Global Economic and Financial Crisis*, 2009.

KNF, Raport o sytuacji banków w 2010 r., Warszawa, 2011 r.

Ministerstwo Finansów Irlandii, *Interim Report of the Commission on Credit Unions*, September 2011.

NBP, *Raport o stabilności systemu finansowego*, lipiec 2011 r.

NBP, *Rozwój systemu finansowego w Polsce (za lata 2005-2011)*

Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze. Dz. U. 2003, Nr 188, poz. 1848.

Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych Dz. U. 1996, Nr 1, poz. 2.

www.trybunal.gov.pl

WCOCU, Statistical Data 2005-2010, *2005-2010 Statistical Report*.

ANEKS STATYSTYCZNY

Tabl. 1. Liczba SKOK wg liczby zrzeszonych członków

Stan w dniu 31XII

Number of co-operative savings and credit unions (grouped by the number of affiliated members)

As of 31 XII

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	liczba SKOK <i>Number of co-operative savings and credit unions</i>				
Ogółem	70	67	62	62	59
<i>Total</i>					
Do 1000 członków	4	3	3	4	2
<i>up to 1000 members</i>					
1 001–2 000	8	8	6	5	4
2 001–5 000	15	10	9	9	9
5 001–10 000	15	17	10	9	7
10 001–20 000	10	10	14	15	15
20 001–50 000	13	13	14	13	14
50 001 członków i więcej.....	5	6	6	7	8
<i>50 001 members and more</i>					

Tabl. 2. Liczba SKOK pogrupowane wg liczby zatrudnionych pracowników

Stan w dniu 31XII

Number of co-operative savings and credit unions (by the number of employees)

As of 31 XII

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	liczba SKOK <i>Number of co-operative savings and credit unions</i>				
Ogółem	70	67	62	62	5
<i>Total</i>					
Do 9 zatrudnionych.....	9	7	8	7	21
<i>up to 9 employees</i>					
10–49	37	34	26	26	33
50 i więcej.....	24	26	28	29	6
<i>50 and more</i>					
w tym 250 i więcej	5	7	7	7	6
<i>of which 250 and more</i>					

Tabl. 3. Liczba SKOK wg wielkości sumy bilansowej

Stan w dniu 31XII

*Number of co-operative savings and credit unions (by value of balance sheet total)**As of 31 XII*

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	liczba SKOK <i>Number of co-operative savings and credit unions</i>				
Ogółem	70	67	62	62	7
<i>Total</i>					
Do 10 000 tys. zł	16	14	12	12	8
<i>up to 10 000 thousand zlotys</i>					
10 001–20 000	14	10	8	7	21
20 001–90 000	26	28	24	24	23
90 001 tys. zł i więcej.....	14	15	18	19	23
<i>90 001 and more thousand zlotys</i>					

Tabl. 4. Liczba SKOK wg uzyskanego wyniku finansowego netto

Stan w dniu 31 XII

*Number of co-operative savings and credit unions (by the net financial result)**As of 31 XII*

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	liczba SKOK <i>Number of co-operative savings and credit unions</i>				
Ogółem	70	67	62	62	48
<i>Total</i>					
uzyskujące wynik dodatni (zysk netto)	57	59	55	49	11
<i>with positive result (net profit)</i>					
uzyskujące wynik ujemny (stratę netto)	13	8	7	13	11
<i>with negative result (net loss)</i>					

Tabl. 5. Liczba członków ogółem SKOK wg wielkości sumy bilansowej

Stan w dniu 31 XII

*Number of members in total (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)**As of 31 XII*

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	liczba SKOK <i>Number of co-operative savings and credit unions</i>				
Ogółem	1 550 660	1 668 588	1 856 247	2 026 120	2 176 773
<i>Total</i>					
Do 10 000 tys. zł	24 618	23 926	20 178	17 761	10 694
<i>up to 10 000 thousand zlotys</i>					
10 001–20 000	66 160	37 949	31 413	25 833	28 747
20 001–90 000	282 791	334 951	308 313	320 281	260 850
90 001 tys. zł i więcej.....	1 177 091	1 271 762	1 496 343	1 662 245	1 876 482
<i>90 001 and more thousand zlotys</i>					

Tabl. 6. Liczba członków prowadzących działalność gospodarczą (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)

Stan w dniu 31 XII

*Number of members conducting economic activity (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)**As of 31 XII*

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	liczba SKOK <i>Number of co-operative savings and credit unions</i>				
Ogółem	7 725	10 129	14 463	18 575	18 711
<i>Total</i>					
Do 10 000 tys. zł	124	166	116	–	–
<i>up to 10 000 thousand zlotys</i>					
10 001–20 000	319	104	71	48	51
20 001–90 000	1 340	1 695	1 479	1 604	1 282
90 001 tys. zł i więcej.....	5 942	8 164	12 797	16 923	17 378
<i>90 001 and more thousand zlotys</i>					

Tabl. 7. Sieć dystrybucji (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)

Stan w dniu 31XII

*Distribution network (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)**As of 31 XII*

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	Liczba oddziałów i punktów kasowych <i>Number of branches and cash points</i>				
Ogółem <i>Total</i>	1 586	1 659	1 750	1 795	1 843
Do 10 000 tys. zł <i>up to 10 000 thousand zlotys</i>	59	50	42	47	17
10 001–20 000	105	75	63	45	49
20 001–90 000	439	500	454	434	372
90 001 tys. zł i więcej..... <i>90 001 and more thousand zlotys</i>	983	1 034	1 191	1 269	1 405

Tabl. 8. Przeciętne zatrudnienie (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)

Stan w dniu 31XII

*Average employment (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)**As of 31 XII*

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	Przeciętne zatrudnienie <i>Average employment</i>				
Ogółem <i>Total</i>	5 577	6 300	7 085	7 900	7 789
Do 10 000 tys. zł <i>up to 10 000 thousand zlotys</i>	120	109	90	128	36
10 001–20 000	286	190	137	110	122
20 001–90 000	1 145	1 360	1 266	1 293	1 067
90 001 tys. zł i więcej..... <i>90 001 and more thousand zlotys</i>	4 026	4 641	5 592	6 369	6 564

**Tabl. 9. Liczba rachunków członków prowadzących działalność gospodarczą
(SKOK wg wielkości sumy bilansowej)**

Stan w dniu 31 XII

Number of accounts of members conducting economic activity (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)

As of 31 XII

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	Liczba rachunków <i>Number of accounts</i>				
Ogółem	7 277	9 047	12 906	16 468	17 358
<i>Total</i>					
Do 10 000 tys. zł	–	1	2	–	–
<i>up to 10 000 thousand zlotys</i>					
10 001–20 000	239	66	29	11	13
20 001–90 000	1 144	1 445	1 228	1 217	965
90 001 tys. zł i więcej	5 894	7 535	11 647	15 240	16 380
<i>90 001 and more thousand zlotys</i>					

Tabl. 10. Liczba zawartych przez członków umów depozytowych (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)

Stan w dniu 31 XII

Number of signed deposits agreements by members (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)

As of 31 XII

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	Liczba zawartych umów depozytowych <i>Number of signed deposits agreements</i>				
Ogółem	419 465	507 612	585 770	815 348	809 085
<i>Total</i>					
Do 10 000 tys. zł	5 346	8 612	3 783	3 924	1 831
<i>up to 10 000 thousand zlotys</i>					
10 001–20 000	15 527	10 209	7 114	5 146	5 266
20 001–90 000	68 336	78 414	75 982	89 071	64 580
90 001 tys. zł i więcej	330 256	410 377	498 891	717 207	737 408
<i>90 001 and more thousand zlotys</i>					

Tabl. 11. Liczba zawartych przez członków umów pożyczkowych (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)

Stan w dniu 31 XII

Number of signed loans agreements by members (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)

As of 31 XII

Suma bilansowa <i>Balance sheet total</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	Liczba zawartych umów pożyczkowych <i>Number of signed loans agreements</i>				
Ogółem	1 751 145	1 577 642	1 473 774	1 413 703	1 543 063
<i>Total</i>					
Do 10 000 tys. zł	46 303	40 943	32 735	28 702	14 467
<i>up to 10 000 thousand zlotys</i>					
10 001–20 000	99 372	58 808	43 791	27 829	35 185
20 001–90 000	403 195	367 044	302 625	309 410	259 062
90 001 tys. zł i więcej.....	1 202 275	1 110 847	1 094 623	1 047 762	1 234 349
<i>90 001 and more thousand zlotys</i>					

Tabl. 12. Bilans SKOK

Stan w dniu 31 XII

*Balance sheet of co-operative savings and credit unions**As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	w tys. zł. <i>in thous. zł</i>				
	AKTYWA				
Ogółem	5 969 789	7 324 988	9 446 921	11 637 339	14 014 363
<i>Total</i>					
Aktywa trwałe	482 173	567 519	760 555	777 478	1 079 010
<i>Fixed assets</i>					
wartości niematerialne i prawne.....	8 899	10 193	14 910	14 260	9 193
<i>intangible assets</i>					
rzeczowe aktywa trwałe	206 525	233 604	229 531	150 234	166 937
<i>tangible fixed assets</i>					
należności długoterminowe.....	2 648	3 687	13 032	19 207	25 924
<i>long-term receivables</i>					
inwestycje długoterminowe.....	260 998	298 904	472 868	567 194	821 504
<i>long-term investments</i>					
długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.....	3 103	21 131	30 213	26 582	55 453
<i>long-term prepayments</i>					
Aktywa obrotowe	5 487 616	6 757 469	8 686 366	10 859 861	12 935 353
<i>Current assets</i>					
zapasy	2 153	2 685	4 151	1 912	3 382
<i>inventories</i>					
należności krótkoterminowe	4 266 420	5 353 436	7 112 754	8 652 255	10 082 517
<i>short-term receivables</i>					
inwestycje krótkoterminowe	1 213 864	1 396 141	1 562 939	2 194 620	2 843 102
<i>short-term investments</i>					
w tym środki pieniężne w kasie i na rachunkach.....	264 246	298 037	415 314	524 697	630 594
<i>of which cash on hand and at bank account</i>					
krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.....	5 179	5 207	6 523	11 073	6 352
<i>short-term prepayments</i>					

cd. Tabl. 12. Bilans SKOK

Stan w dniu 31 XII

Balance sheet of co-operative savings and credit unions

As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	w tys. zł. <i>in thous. zł</i>				
	PASYWA				
Ogółem	5 969 789	7 324 988	9 446 921	11 637 339	14 014 363
<i>Total</i>					
Kapitał (fundusz) własny	231 061	278 262	312 129	311 634	418 596
<i>Shareholders (fund) equity</i>					
kapitał (fundusz) podstawowy	86 052	92 603	98 188	111 749	132 073
<i>share (fund) capital</i>					
kapitał (fundusz) zapasowy	120 045	144 862	180 500	215 769	242 185
<i>supplementary (fund) capital</i>					
kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	63	1	–	29	123
<i>revaluation capital (fund)</i>					
pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	23 799	24 792	25 904	26 667	20 034
<i>other reserves capital (fund)</i>					
wynik finansowy z lat ubiegłych	-33 299	-20 148	-11 079	-23 415	-61 395
<i>financial result from previous years</i>					
wynik finansowy netto z okresu obrotowego	34 400	36 152	18 616	-19 164	85 576
<i>net financial result of financial year</i>					
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	5 738 728	7 046 726	9 134 792	11 325 704	13 595 768
<i>Liabilities and reserves for liabilities</i>					
rezerwy na zobowiązania	7 931	22 533	91 204	58 956	81 785
<i>reserves for liabilities</i>					
zobowiązania długoterminowe	13 344	46 056	33 785	73 030	75 777
<i>long-term liabilities</i>					
zobowiązania krótkoterminowe	5 717 032	6 977 873	9 009 429	11 192 858	13 437 201
<i>short-term liabilities</i>					
w tym fundusze specjalne	441	872	782	1 207	1 265
<i>of which: special funds</i>					
rozliczenia międzyokresowe	421	264	374	861	1 004
<i>accruals</i>					

Tabl. 13. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK*Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	w tys. zł. <i>in thous. zł</i>				
Przychody z całokształtu działalności	886 780	1 029 168	1 475 349	1 729 789	2 380 237
<i>Revenues from total activity</i>					
Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi.....	797 367	949 626	1 221 164	1 562 589	1 966 090
<i>Net sales revenues and equivalent revenue</i>					
Pozostałe przychody operacyjne.....	49 555	45 056	194 643	96 980	339 564
<i>Other operating revenues</i>					
Przychody finansowe.....	39 858	34 486	59 542	70 220	74 583
<i>Financial revenues</i>					
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	849 927	986 205	1 433 365	1 723 994	2 266 615
<i>Income costs of total activity</i>					
Koszty działalności operacyjnej.....	751 220	875 981	1 178 127	1 531 010	1 642 286
<i>Operating costs</i>					
amortyzacja	34 296	37 028	44 330	33 141	30 247
<i>depreciation</i>					
zużycie materiałów i energii	25 479	28 575	36 786	42 554	39 118
<i>use of materials and electricity</i>					
usługi obce.....	130 680	144 189	178 935	256 445	326 944
<i>external services</i>					
podatki i opłaty	7 387	6 097	6 604	7 488	6 925
<i>taxes and charges</i>					
wynagrodzenia	154 946	200 064	260 143	297 432	311 271
<i>remuneration</i>					
ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	37 912	48 071	58 026	62 893	67 843
<i>social insurance and other benefits</i>					
pozostałe koszty rodzajowe.....	84 970	88 032	101 356	119 043	138 474
<i>other costs by type</i>					
koszty działalności podstawowej.....	275 550	323 925	491 933	712 013	721 465
<i>costs of principal activity</i>					

cd. Tabl. 13. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK

Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	w tys. zł. <i>in thous. zł</i>				
Pozostałe koszty operacyjne..... <i>Other operating costs</i>	95 124	102 951	245 315	186 666	620 570
Koszty finansowe	3 583	7 273	9 923	6 318	3 759
Wynik ze sprzedaży <i>Result on sale</i>	46 147	73 645	43 037	31 579	323 804
Wynik z działalności operacyjnej <i>Result on operating activities</i>	578	15 750	-7 635	-58 107	42 798
Wynik z działalności gospodarczej.. <i>Result on ordinary activities</i>	36 853	42 963	41 984	5 794	113 622
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych <i>Result on extraordinary items</i>	3	7	8	-58	-2
Wynik finansowy brutto..... <i>Gross financial result</i>	36 856	42 970	41 992	5 736	113 619
Podatek dochodowy	2 455	6 818	23 376	24 900	28 044
Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>	34 400	36 152	18 616	-19 164	85 576

Tabl. 14. Wartość depozytów (lokat) członkowskich przyjętych przez SKOK

Stan w dniu 31XII

*Value of members deposits accepted by co-operative savings and credit unions**As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	w tys. zł. <i>in thous. zł</i>				
Depozyty ogółem <i>Total deposits</i>	5 615 167	6 834 983	8 834 859	11 029 342	13 241 182
depozyty do 12 miesięcy włącznie.. <i>deposits to 12 months or less</i>	5 121 097	6 289 462	8 383 339	10 603 157	12 717 641
depozyty powyżej 12 miesięcy	494 070	545 521	451 520	444 965	523 541
Depozyty z umów zawartych w ciągu roku <i>Deposits agreements from the current year</i>	5 811 692	6 624 881	9 580 042	14 865 698	15 984 777

Tabl. 15. Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK

Stan w dniu 31XII

*Value of loans granted to members of co-operative savings and credit unions**As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	w tys. zł. <i>in thous. zł</i>				
Pożyczki ogółem <i>Total Loans</i>	3 999 639	5 100 725	6 884 884	8 357 389	9 626 366
pożyczki do 12 miesięcy włącznie.. <i>loans to 12 months or less</i>	858 022	1 391 332	1 685 785	1 955 128	2 191 379
w tym chwilówki	45 197	42 388	43 728	45 772	47 445
<i>of which 30 days loan</i>					
pożyczki powyżej 12 miesięcy	3 141 617	3 709 393	5 199 099	6 402 261	7 434 987
<i>loans for more than 12 months</i>					
Pożyczki z umów zawartych w ciągu roku <i>Loans agreements from the current year</i>	3 978 630	4 769 723	5 733 223	5 601 006	6 793 254

Tabl.16. Relacje ekonomiczne w SKOK

Stan w dniu 31 XII

*Economic relations in all co-operative savings and credit unions total**As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2006	2007	2008	2009	2010
	w %		in %		
Wskaźnik poziomu kosztów <i>Cost level indicator</i>	95,8	95,8	97,2	99,7	95,2
Wskaźnik rentowności obrotu brutto.. <i>Gross turnover profitability ratio</i>	4,2	4,2	2,8	0,3	4,8
Wskaźnik rentowności obrotu netto .. <i>Net turnover profitability ratio</i>	3,9	3,5	1,3	-1,1	3,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia <i>Liquidity financial ratio I degree</i>	21,2	20,0	17,3	19,6	21,2
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia <i>Liquidity financial ratio II degree</i>	95,9	96,7	96,3	96,9	96,2
Wskaźnik rentowności aktywów ROA <i>Rate of return on assets ROA</i>	0,6	0,5	0,2	-0,2	0,7

SPIS TABLIC (dostępnych w wersji elektronicznej w formacie XLS)

List of tables (available only in electronically in XLS format)

- Tabl. 1. Liczba SKOK wg liczby zrzeszonych członków
Stan w dniu 31XII
*Number of co-operative savings and credit unions (grouped by the number of affiliated members)
As of 31 XII*
- Tabl. 2. Liczba SKOK pogrupowane wg liczby zatrudnionych pracowników
Stan w dniu 31XII
*Number of co-operative savings and credit unions (by the number of employees)
As of 31 XII*
- Tabl. 3. Liczba SKOK wg wielkości sumy bilansowej
Stan w dniu 31XII
*Number of co-operative savings and credit unions (by value of balance sheet total)
As of 31 XII*
- Tabl. 4. Liczba SKOK wg uzyskanego wyniku finansowego netto
Stan w dniu 31XII
*Number of co-operative savings and credit unions (by the net financial result)
As of 31 XII*
- Tabl. 5. Liczba członków ogółem SKOK wg wielkości sumy bilansowej
Stan w dniu 31 XII
*Number of members in total (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)
As of 31 XII*
- Tabl. 6. Liczba członków prowadzących działalność gospodarczą (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)
Stan w dniu 31 XII
*Number of members conducting economic activity (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)
As of 31 XII*
- Tabl. 7. Sieć dystrybucji (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)
Stan w dniu 31XII
*Distribution network (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)
As of 31 XII*
- Tabl. 8. Przeciętne zatrudnienie (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)
Stan w dniu 31XII
*Average employment (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)
As of 31 XII*
- Tabl. 9. Liczba rachunków członków prowadzących działalność gospodarczą (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)
Stan w dniu 31 XII
*Number of accounts of members conducting economic activity (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)
As of 31 XII*
- Tabl. 10. Liczba zawartych przez członków umów depozytowych (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)
Stan w dniu 31 XII
*Number of signed deposits agreements by members (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)
As of 31 XII*
- Tabl. 11. Liczba zawartych przez członków umów pożyczkowych (SKOK wg wielkości sumy bilansowej)
Stan w dniu 31 XII
*Number of signed loans agreements by members (co-operative savings and credit unions grouped by value of balance sheet total)
As of 31 XII*

- Tabl. 12. Bilans SKOK
Stan w dniu 31 XII
*Balance sheet of co-operative savings and credit unions
As of 31 XII*
- Tabl. 13. Bilans SKOK wykazujących zysk netto
Stan w dniu 31 XII
*Balance sheet of co-operative savings and credit unions reporting a net profit
As of 31 XII*
- Tabl. 14. Bilans SKOK wykazujących stratę netto
Stan w dniu 31 XII
*Balance sheet of co-operative savings and credit unions reporting a net loss
As of 31 XII*
- Tabl. 15. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK
Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions
- Tabl. 16. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK wykazujących zysk netto
Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions reporting a net profit
- Tabl. 17. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK wykazujących stratę netto
Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions reporting a net loss
- Tabl. 18. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK o wielkości sumy bilansowej do 10 000 tys. zł
Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions with balance sheet total up to 10 000 thousand zlotys
- Tabl. 19. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK o wielkości sumy bilansowej od 10 001 do 20 000 tys. zł
Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions with balance sheet total from 10 001 up to 20 000 thousand zlotys
- Tabl. 20. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK o wielkości sumy bilansowej od 20 001 do 90 000 tys. zł
Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions with balance sheet total from 20 001 up to 90 000 thousand zlotys
- Tabl. 21. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK o wielkości sumy bilansowej 90 001 tys. zł i więcej
Selected items of the profit and loss account of co-operative savings and credit unions with balance sheet total from 90 001 thousand zlotys and more
- Tabl. 22. Wartość depozytów (lokat) członkowskich przyjętych przez SKOK
Stan w dniu 31 XII
*Value of members deposits accepted by co-operative savings and credit unions in total
As of 31 XII*
- Tabl. 23. Wartość depozytów (lokat) członkowskich przyjętych przez SKOK o sumie bilansowej do 10 000 tys. zł
Stan w dniu 31 XII
*Value of members deposits accepted by co-operative savings and credit unions to balance sheet total up to 10 000 thousand zlotys
As of 31 XII*
- Tabl. 24. Wartość depozytów (lokat) członkowskich przyjętych przez SKOK o sumie bilansowej od 10 001 do 20 000 tys. zł
Stan w dniu 31 XII
*Value of members deposits accepted by co-operative savings and credit unions to balance sheet total from 10 001 up to 20 000 thousand zlotys
As of 31 XII*

- Tabl. 25. Wartość depozytów (lokata) członkowskich przyjętych przez SKOK o sumie bilansowej od 20 001 do 90 000 tys. zł
Stan w dniu 31 XII
*Value of members deposits accepted by co-operative savings and credit unions to balance sheet total from 20 001 up to 90 000 thousand zlotys
As of 31 XII*
- Tabl. 26. Wartość depozytów (lokata) członkowskich przyjętych przez SKOK o sumie bilansowej 90 001 tys. zł i więcej
Stan w dniu 31 XII
*Value of members deposits accepted by co-operative savings and credit unions to balance sheet total from 90 001 thousand zlotys and more
As of 31 XII*
- Tabl. 27. Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK ogółem
Stan w dniu 31 XII
*Value of loans granted to members of co-operative savings and credit unions in total
As of 31 XII*
- Tabl. 28. Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK o sumie bilansowej do 10 000 tys. zł
Stan w dniu 31 XII
*Value of loans granted to members of co-operative savings and credit unions with balance sheet total up to 10 000 thousand zlotys
As of 31 XII*
- Tabl. 29. Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK o sumie bilansowej od 10 001 do 20 000 tys. zł
Stan w dniu 31 XII
*Value of loans granted to members of co-operative savings and credit unions with balance sheet total from 10 001 up to 20 000 thousand zlotys
As of 31 XII*
- Tabl. 30. Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK o sumie bilansowej od 20 001 do 90 000 tys. zł
Stan w dniu 31 XII
*Value of loans granted to members of co-operative savings and credit unions with balance sheet total from 20 001 up to 90 000 thousand zlotys
As of 31 XII*
- Tabl. 31. Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK o sumie bilansowej 90 001 tys. zł i więcej
Stan w dniu 31 grudnia
*Value of loans granted to members the of co-operative savings and credit unions with balance sheet total from 90 000 thousand zlotys and more
As of 31 XII*
- Tabl. 32. Relacje ekonomiczne w SKOK ogółem
Stan w dniu 31 XII
*Economic relations in all co-operative savings and credit unions
As of 31 XII*
- Tabl. 33. Relacje ekonomiczne w SKOK wykazujących zysk netto.
Stan w dniu 31 XII
*Economic relations in co-operative savings and credit unions reporting a net profit
As of 31 XII*
- Tabl. 34. Relacje ekonomiczne w SKOK wykazujących stratę netto
Stan w dniu 31 XII
*Economic relations in co-operative savings and credit unions reporting a net loss
As of 31 XII*

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I SKRÓTÓW UŻYWANYCH W PUBLIKACJI

SYMBOLS AND ABBREVIATIONS USED IN PUBLICATION

Znaki umowne

Symbols

- Kreska (–) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
- „W tym”
„Of which” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.

Skróty

Abbreviations

- tys. = tysiąc
thous. = thousand
- mln = milion
million
- EBC Europejski Bank Centralny (*European Central Bank*)
- GUS Główny Urząd Statystyczny (*Central Statistical Office*)
- KE Komisja Europejska (*European Commission*)
- KNF Komisja Nadzoru Finansowego (*Polish Financial Supervision Authority*)
- KSKOK Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa (*National Co-operative Savings and Credit Union*)
- MFW Międzynarodowy Fundusz Walutowy (*International Monetary Fund*)
- NBP Narodowy Bank Polski (*National Bank of Poland*)
- PKB Produkt krajowy brutto (*Gross Domestic Product*)
- SKOK Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe (*Co-operative Savings and Credit Unions*)
- TUW Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych (*Mutual Insurance Company*)
- UE Unia Europejska (*European Union*)
- WOCCU Światowa Rada Unii Kredytowych (*World Council of Credit Unions*)